

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему **“Організація і методика аудиту системи бухгалтерського обліку
підприємства”**

Виконав: студент групи ОО-42

спеціальності 071 “Облік і оподаткування”

Овсянецький Станіслав Олександрович

Керівник: д.е.н., проф. Сас Л.С.

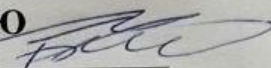
Рецензент: д.е.н., проф. Левандівський О.Т.

Івано-Франківськ – 2026 р.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

"20" лютого 2025 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА

Овсянецького Станіслава Олександровича

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи «Організація і методика аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства»

керівник роботи: Сас Л.С., доктор економічних наук, професор кафедри обліку і оподаткування

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити:

- сутність, мета та завдання аудиту системи бухгалтерського обліку
- нормативно-правове регулювання аудиторської діяльності в Україні
- методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті
- організаційні засади аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства
- планування аудиторської перевірки системи обліку
- оцінка системи внутрішнього контролю та облікової політики підприємства
- аудит організації фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань
- аудит повноти та достовірності фінансової звітності підприємства
- узагальнення результатів аудиту та пропозиції щодо вдосконалення системи обліку

3. Дата видачі завдання 04 лютого 2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розділ 1. Теоретичні засади аудиту системи бухгалтерського обліку	10.06.2025 р.	<i>Виконано</i>
2	Розділ 2. Організація аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «Ваш аудитор»	10.12.2025 р.	<i>Виконано</i>
3	Розділ 3. Методика аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «Ваш аудитор» та напрями її вдосконалення	01.04.2026 р.	<i>Виконано</i>

Студент *Овс* Овсянецький Станіслав Олександрович
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник роботи *ЛС* Сас Людмила Степанівна

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу

студента групи ОО-42 Овсянецького Станіслава Олександровича

на тему: «Організація і методика аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства»

У сучасних умовах господарювання питання організації та методики аудиту системи бухгалтерського обліку набувають особливої актуальності, оскільки забезпечення достовірності облікової інформації та фінансової звітності є важливою передумовою ефективного функціонування підприємств. Посилення вимог до якості аудиторських послуг, впровадження міжнародних стандартів аудиту, розвиток цифрових технологій та необхідність адаптації діяльності суб'єктів господарювання до умов воєнного стану зумовлюють потребу у вдосконаленні організації аудиту системи бухгалтерського обліку. Правильно організований аудиторський процес сприяє підвищенню ефективності внутрішнього контролю, своєчасному виявленню помилок та забезпеченню користувачів достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до мети та завдань на основі використання матеріалів ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2023–2025 рр. Метою роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів організації та методики аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства, а також розробка пропозицій щодо вдосконалення облікового процесу та підвищення ефективності аудиторських процедур.

У першому розділі роботи розглянуто економічну сутність аудиту системи бухгалтерського обліку, досліджено нормативно-правове регулювання аудиторської діяльності в Україні, а також висвітлено методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті. Значну увагу приділено

характеристиці сучасних підходів до проведення аудиторських процедур та особливостям їх застосування.

У другому розділі проведено дослідження організаційних засад аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР», охарактеризовано порядок планування аудиторської перевірки, оцінки системи внутрішнього контролю та облікової політики підприємства, а також особливості формування робочої документації аудитора.

У третьому розділі досліджено методику аудиту організації фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань підприємства, здійснено оцінку повноти та достовірності фінансової звітності, а також обґрунтовано напрями вдосконалення організації бухгалтерського обліку та підвищення ефективності системи внутрішнього контролю на підприємстві.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій для удосконалення системи бухгалтерського обліку та організації аудиту на ТОВ «ВАШ АУДИТОР», підвищення достовірності фінансової інформації, посилення внутрішнього контролю та покращення інформаційного забезпечення управлінських рішень.

Кваліфікаційна робота Овсянецького Станіслава Олександровича на тему «Організація і методика аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства» є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, за змістом та оформленням відповідає вимогам, що визначені до такого виду робіт, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рекомендується до захисту з позитивною оцінкою.

Науковий керівник
доктор економічних наук
професор кафедри обліку і оподаткування
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

«08» червня 2026 р.

 Сас Л.С.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

студента економічного факультету Карпатського національного університету

імені Василя Стефаника Овсянецького Станіслава Олександровича

на тему:

«Організація і методика аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства»

Актуальність теми. Тема кваліфікаційної роботи є актуальною, оскільки в сучасних умовах господарювання зростає значення забезпечення достовірності облікової інформації та підвищення ефективності функціонування системи бухгалтерського обліку підприємств. Посилення вимог до якості фінансової звітності, впровадження міжнародних стандартів аудиту, цифровізація облікових процесів та необхідність адаптації діяльності суб'єктів господарювання до умов воєнного стану зумовлюють потребу у вдосконаленні організації та методики аудиту системи бухгалтерського обліку. Практичне значення дослідження посилюється тим, що воно виконане на матеріалах ТОВ «ВАШ АУДИТОР».

Якість проведеного аналізу проблеми. У роботі здійснено комплексне дослідження теоретичних та практичних аспектів аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства. Автором розкрито економічну сутність, мету та завдання аудиту системи бухгалтерського обліку, досліджено нормативно-правове регулювання аудиторської діяльності в Україні та узагальнено методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку. Значну увагу приділено організаційним засадам аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР», плануванню аудиторської перевірки, оцінці системи внутрішнього контролю та облікової політики підприємства. У роботі також розглянуто методику аудиту організації фінансового обліку активів,

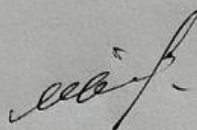
капіталу та зобов'язань, досліджено питання повноти та достовірності фінансової звітності, а також обґрунтовано напрями вдосконалення системи бухгалтерського обліку підприємства.

Практична цінність висновків і рекомендацій. Практична цінність роботи полягає у розробці рекомендацій щодо вдосконалення організації бухгалтерського обліку та підвищення ефективності системи внутрішнього контролю на ТОВ «ВАШ АУДИТОР». Запропоновані підходи можуть бути використані для підвищення якості облікової інформації, посилення контролю за господарськими операціями, удосконалення облікової політики та забезпечення формування достовірної фінансової звітності підприємства.

Загальний висновок і оцінка кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота Овсянецького Станіслава Олександровича на тему «Організація і методика аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства» відповідає вимогам, що визначені до такого виду робіт, проведене дослідження має завершений характер, містить елементи наукового узагальнення та практичні рекомендації, а тому може бути представлено до захисту з позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент:

доктор економічних наук
професор кафедри фінансів
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Левандівський О.Т.

«08» червня 2026 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ	13
1.1. Сутність, мета та завдання аудиту системи бухгалтерського обліку	13
1.2. Нормативно-правове регулювання аудиторської діяльності в Україні	19
1.3. Методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті.....	24
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТОВ «ВАШ АУДИТОР»	30
2.1. Організаційні засади аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства.....	30
2.2. Планування аудиторської перевірки системи обліку	36
2.3. Оцінка системи внутрішнього контролю та облікової політики підприємства.....	40
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА АУДИТУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТОВ «ВАШ АУДИТОР» ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ	39
3.1. Аудит організації фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань	39
3.2. Аудит повноти та достовірності фінансової звітності підприємства	49
3.3 Узагальнення результатів аудиту та пропозиції щодо вдосконалення системи обліку	48
ВИСНОВКИ	60
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	58
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність проблеми дослідження. Система бухгалтерського обліку підприємства є первинним джерелом усієї фінансової інформації, що використовується власниками, кредиторами, інвесторами, податковими органами та іншими зацікавленими сторонами. Від того, наскільки якісно організована ця система, наскільки повно і правильно відображаються господарські операції, залежить достовірність фінансової звітності та обґрунтованість управлінських рішень. Водночас практика свідчить, що облікові системи навіть добросовісних підприємств містять недоліки – від незначних технічних помилок до системних організаційних прорахунків, – що потенційно викривляють фінансову звітність.

Аудит системи бухгалтерського обліку дозволяє виявити такі недоліки і сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо їх усунення. При цьому в Україні методологія такого аудиту залишається недостатньо опрацьованою: більшість наукових досліджень зосереджені на аудиті окремих об'єктів обліку або на аудиті фінансової звітності в цілому, тоді як системний аудит організації облікового процесу залишається менш дослідженою темою. Реформування аудиторської системи відповідно до Закону № 2258-VIII, запровадження міжнародних стандартів аудиту та активна цифровізація облікових процесів формують нові методологічні виклики, що потребують наукового осмислення і практичного вирішення. Особливої актуальності набуває дослідження організації та методики аудиту системи бухгалтерського обліку підприємств аудиторської сфери, які виступають одночасно суб'єктами та об'єктами аудиторської діяльності.

Об'єкт дослідження є система бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» як сукупність організаційних, методичних і технічних елементів, що забезпечують реєстрацію, систематизацію та узагальнення інформації про господарську діяльність підприємства.

Предмет дослідження є організація та методика аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства, зокрема методи оцінки її відповідності вимогам чинного законодавства та стандартів бухгалтерського обліку.

Мета дослідження є обґрунтування теоретичних засад та розробка практичних рекомендацій щодо організації і методики аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства на основі дослідження практики ТОВ «ВАШ АУДИТОР».

Завдання дослідження:

- дослідити сутність, мету та завдання аудиту системи бухгалтерського обліку;
- проаналізувати нормативно-правове регулювання аудиторської діяльності в Україні;
- систематизувати методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті;
- охарактеризувати організаційні засади аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР»;
- розробити план та програму аудиторської перевірки системи обліку підприємства;
- оцінити систему внутрішнього контролю та облікову політику ТОВ «ВАШ АУДИТОР»;
- провести аудит організації фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань підприємства;
- здійснити аудит повноти та достовірності фінансової звітності;
- узагальнити результати аудиту та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення системи обліку.

Методологія дослідження. Теоретичною та методологічною основою роботи є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених у сфері аудиту та бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти аудиту, НП(С)БО, а також чинне законодавство України. У процесі дослідження застосовувалися такі методи: діалектичний метод пізнання – для розгляду явищ у їхньому розвитку та взаємозв'язку; системний підхід – при дослідженні бухгалтерського обліку як цілісної системи взаємопов'язаних елементів; аналітичний метод – при дослідженні фінансової звітності та облікових регістрів ТОВ «ВАШ АУДИТОР»;

ризикоорієнтований підхід – при оцінці ризиків суттєвого викривлення та плануванні аудиторських процедур; порівняльний метод – при зіставленні фактичних облікових даних з нормативними вимогами та показниками попередніх періодів; методи тестування – при оцінці системи внутрішнього контролю; горизонтальний і вертикальний аналіз – при дослідженні фінансової звітності; методи вибіркового дослідження – при перевірці первинних документів та облікових записів.

У роботі розроблено комплексний підхід до організації та методики аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства аудиторської сфери, що враховує специфіку аудиторської діяльності як об'єкта перевірки, а також визначено особливості функціонування в умовах воєнного стану в Україні у 2024-2025 роках. Уточнено зміст поняття «аудит системи бухгалтерського обліку» через розмежування його з поняттям «аудит фінансової звітності» та виокремлення специфічних завдань, методів і результатів. Запропоновано напрями вдосконалення методики оцінки системи внутрішнього контролю підприємств аудиторської сфери шляхом адаптації стандартних аудиторських тестів до специфіки позамовного методу обліку витрат.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що розроблені рекомендації щодо вдосконалення системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» можуть бути безпосередньо застосовані підприємством для підвищення якості облікових процесів, актуалізації облікової політики та посилення системи внутрішнього контролю.

Апробація результатів дослідження. Основні положення та результати кваліфікаційної роботи пройшли апробацію в процесі проходження виробничої практики в ТОВ «ВАШ АУДИТОР» (м. Івано-Франківськ) у лютому-березні 2026 року. Результати практичної частини дослідження підтверджені матеріалами підприємства та погоджені з науковим керівником.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Перший розділ присвячено теоретичним засадам аудиту системи бухгалтерського обліку. Другий

розділ містить дослідження організації та планування аудиту на прикладі ТОВ «ВАШ АУДИТОР». Третій розділ охоплює методику проведення аудиту та узагальнення його результатів. Загальний обсяг роботи становить 53 сторінки основного тексту. Робота містить 13 таблиць, список використаних джерел із 31 найменування.

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АУДИТУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

1.1. Сутність, мета та завдання аудиту системи бухгалтерського обліку

Аудит як форма незалежного фінансового контролю посідає особливе місце в системі економічних відносин сучасного суспільства. Його виникнення та розвиток зумовлені об'єктивною потребою власників, інвесторів, кредиторів і держави у достовірній інформації про фінансовий стан суб'єктів господарювання. Саме тому аудит не є самоціллю, а виступає інструментом підтвердження якості та надійності облікової системи підприємства. В умовах динамічного розвитку ринкової економіки України та євроінтеграційного курсу, що вимагає приведення вітчизняних облікових практик у відповідність до міжнародних стандартів, роль аудиту системи бухгалтерського обліку набуває особливої актуальності.

Бухгалтерський облік є фундаментом інформаційного забезпечення управлінського процесу на підприємстві. Він фіксує, систематизує та узагальнює всі господарські операції у грошовому вимірнику, формуючи масив даних, що є підґрунтям для складання фінансової звітності, прийняття управлінських рішень і виконання зобов'язань перед державою. Водночас ефективність та достовірність цього процесу залежить від якості організації облікової системи – від методів та процедур, що застосовуються при відображенні операцій, від кваліфікації облікового персоналу, від стану первинної документації та реєстрів обліку. Саме оцінка цієї якості і становить предмет аудиту системи бухгалтерського обліку.

У загальному розумінні аудит системи бухгалтерського обліку – це сукупність аудиторських процедур, спрямованих на дослідження організаційних, методичних і технічних аспектів ведення обліку на підприємстві з метою визначення ступеня відповідності облікової системи вимогам законодавства, стандартів бухгалтерського обліку та облікової політики самого підприємства. Такий аудит не зводиться лише до перевірки правильності відображення окремих операцій – він охоплює дослідження системи в цілому: від рівня організаційного

забезпечення до якості кінцевого інформаційного продукту у вигляді фінансової звітності.

Необхідно розмежувати поняття «аудит фінансової звітності» та «аудит системи бухгалтерського обліку», оскільки ці категорії нерідко ототожнюються в практиці. Аудит фінансової звітності передбачає висловлення думки про те, чи складена звітність в усіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи. Аудит системи бухгалтерського обліку є ширшим за змістом: він досліджує облікові процеси, що породжують фінансову звітність, включаючи дотримання принципів та методів обліку, якість документального забезпечення, функціонування системи внутрішнього контролю, адекватність облікової політики та відповідність облікових регістрів вимогам нормативних актів. У цьому сенсі аудит системи бухгалтерського обліку є необхідним етапом будь-якого фінансового аудиту: без оцінки надійності облікової системи аудитор не може обґрунтовано визначити характер, строки та обсяг аудиторських процедур стосовно конкретних статей звітності.

Сутність аудиту системи бухгалтерського обліку розкривається через декілька взаємопов'язаних аспектів. По-перше, гносеологічний аспект: аудит виступає інструментом пізнання реального стану облікової системи через застосування спеціальних методів і процедур. По-друге, контрольний аспект: аудит забезпечує незалежну оцінку дотримання вимог законодавства та стандартів обліку. По-третє, інформаційний аспект: за результатами аудиту формуються висновки і рекомендації, які є цінним джерелом інформації для управлінського персоналу та зовнішніх користувачів. По-четверте, економічний аспект: ефективно організована облікова система мінімізує ризики фінансових помилок і зловживань, що безпосередньо впливає на фінансовий результат підприємства. Поєднання цих аспектів і визначає сутнісну природу аудиту системи бухгалтерського обліку як специфічного виду інтелектуальної і аналітичної діяльності.

В українській обліковій науці сутність аудиту трактується по-різному залежно від підходу до дослідження. Деякі науковці розглядають його як форму фінансового контролю, що реалізується через незалежну перевірку господарської

діяльності. Інші акцентують на його інформаційно-підтверджувальній функції, підкреслюючи, що основним продуктом аудиту є аудиторський висновок, який підвищує довіру до фінансової інформації. Ряд дослідників наголошує на консультаційній складовій сучасного аудиту, зазначаючи, що аудитор не лише підтверджує або спростовує достовірність звітності, а й надає рекомендації щодо вдосконалення облікової практики. Розмаїтість наукових підходів свідчить про багатогранність аудиту як явища і водночас вказує на необхідність цілісного розуміння його сутності в контексті конкретного виду – аудиту системи бухгалтерського обліку.

Законодавчу основу для розуміння сутності аудиту в Україні закладає Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. Відповідно до цього закону, аудит фінансової звітності – це аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, МСФЗ або іншим вимогам [2]. Вже в цьому визначенні чітко зафіксований нерозривний зв'язок між перевіркою фінансової звітності та перевіркою даних бухгалтерського обліку, що дозволяє стверджувати: за своєю природою аудит фінансової звітності невідривний від аудиту системи обліку, яка ці дані генерує.

Мета аудиту системи бухгалтерського обліку формулюється через призму тих результатів, яких очікує від аудитора замовник. У широкому сенсі метою є отримання обґрунтованої впевненості щодо того, чи відповідає облікова система підприємства встановленим вимогам і чи здатна вона формувати достовірну фінансову інформацію. У вузькому практичному сенсі мету можна конкретизувати як виявлення суттєвих недоліків в організації та веденні бухгалтерського обліку, оцінку ризику суттєвих викривлень у фінансовій звітності, що виникають унаслідок недоліків облікової системи, а також формулювання обґрунтованих рекомендацій щодо їх усунення.

У теоретичному плані доцільно виділяти стратегічну і тактичну мету аудиту системи бухгалтерського обліку. Стратегічна мета полягає у підвищенні якості обліково-інформаційного забезпечення управлінського процесу та захисті інтересів власників і кредиторів через незалежне підтвердження надійності облікової системи. Тактична мета конкретизується в межах кожного окремого аудиторського завдання і передбачає отримання достатніх і прийнятних аудиторських доказів стосовно повноти, точності, класифікації, своєчасності і обґрунтованості облікових записів. Чітке розуміння мети є принциповим для правильного планування аудиту та вибору аудиторських процедур.

Завдання аудиту системи бухгалтерського обліку є конкретизацією його мети і визначають напрями дослідження, що здійснюється аудитором. Першим і найбільш фундаментальним завданням є перевірка відповідності організації бухгалтерського обліку на підприємстві вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV, а також чинних Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [2]. Це завдання передбачає встановлення того, чи дотримується підприємство принципів безперервності, нарахування, послідовності, обережності та інших базових принципів бухгалтерського обліку.

Другим важливим завданням є оцінка стану та повноти облікової політики підприємства. Облікова політика є внутрішнім нормативним документом, що закріплює методи оцінки активів і зобов'язань, методи нарахування амортизації, підходи до формування резервів тощо. Аудитор досліджує, чи відповідає облікова політика вимогам стандартів, чи дотримується підприємство задекларованих у ній методів на практиці, чи є вона актуальною з урахуванням змін законодавства. В умовах 2025-2026 років особливо актуальним є питання відображення в обліковій політиці наслідків воєнного стану – зокрема, порядку обліку знищеного або пошкодженого майна, втраченої первинної документації, операцій в умовах форс-мажорних обставин.

Третє завдання – дослідження стану первинного обліку і документального забезпечення господарських операцій. Первинна документація є вихідним

матеріалом для формування всіх облікових записів, тому її якість безпосередньо визначає достовірність фінансової звітності. Аудитор перевіряє наявність, правильність оформлення, своєчасність складання і зберігання первинних документів, відповідність їхньої форми встановленим вимогам, а також забезпечення захисту від несанкціонованого доступу та втрати.

Четвертим завданням є перевірка правильності ведення синтетичного й аналітичного обліку, відповідності записів у регістрах обліку даним первинних документів та показникам фінансової звітності. Аудитор досліджує, чи відповідає застосований план рахунків діючій Інструкції про застосування Плану рахунків, чи правильно відображені операції на відповідних рахунках, чи узгоджуються обороти і залишки між різними рівнями облікової системи.

П'яте завдання – оцінка системи внутрішнього контролю як невід'ємної складової облікової системи. Внутрішній контроль суттєво впливає на ризик виникнення суттєвих викривлень: добре налагоджена контрольна система зменшує ймовірність помилок та зловживань, і навпаки. Аудитор вивчає контрольне середовище, оцінює ризики, аналізує контрольні процедури та перевіряє їх ефективність. Ця оцінка безпосередньо використовується при визначенні обсягу подальших аудиторських процедур.

Шостим завданням є встановлення відповідності застосованих облікових методів особливостям діяльності підприємства та вимогам стандартів. Зокрема, для підприємств аудиторської сфери, до яких належить ТОВ «ВАШ АУДИТОР», важливим є правильність застосування позамовного методу калькулювання собівартості послуг, відповідність методів обліку доходів вимогам НП(С)БО 15, коректність формування резервів і забезпечень [14].

Аудит системи бухгалтерського обліку виконує цілу низку взаємопов'язаних функцій у системі управління підприємством. Контрольна функція реалізується через незалежну оцінку стану облікової системи і виявлення відхилень від встановлених вимог. Інформаційна функція забезпечує надання власникам, менеджменту та іншим зацікавленим особам достовірних відомостей про якість облікового процесу. Аналітична функція виявляється через дослідження причин і

наслідків виявлених недоліків, ідентифікацію тенденцій та закономірностей в організації обліку. Нарешті, профілактична функція полягає в тому, що регулярне проведення аудиту стимулює дотримання облікової дисципліни, підвищує відповідальність облікового персоналу та запобігає виникненню майбутніх помилок.

Принципове значення для розуміння сутності аудиту системи бухгалтерського обліку має усвідомлення тих якісних характеристик, на яких він ґрунтується. Незалежність аудитора є фундаментальним принципом, що забезпечує об'єктивність висновків: аудитор не повинен мати жодних фінансових, особистих або ділових зв'язків з підприємством, що перевіряється, які могли б вплинути на його думку. Принцип компетентності означає, що аудитор зобов'язаний мати належний рівень знань та практичного досвіду у сфері бухгалтерського обліку і аудиту. Принцип конфіденційності забороняє розголошення отриманої в ході аудиту інформації третім особам без відповідного дозволу. Дотримання цих принципів є обов'язковою умовою для того, щоб аудит виконував свою суспільну місію і користувався довірою з боку всіх зацікавлених сторін.

На особливу увагу заслуговує питання про зв'язок аудиту системи бухгалтерського обліку з концепцією суттєвості та аудиторського ризику. Суттєвість – це граничне значення, перевищення якого помилкою або викривленням може вплинути на рішення, що приймаються користувачами фінансової звітності. Визначення рівня суттєвості є обов'язковим кроком при плануванні аудиту, оскільки від нього залежить, які недоліки облікової системи є значущими з точки зору мети аудиту. Аудиторський ризик складається з трьох компонентів: властивого ризику, контрольного ризику та ризику невиявлення. Оцінка стану системи бухгалтерського обліку дозволяє аудитору визначити рівень контрольного ризику, тобто ризику того, що система внутрішнього контролю не попередить і не виявить суттєвих викривлень. Чим вищий контрольний ризик, тим більш поглиблені аудиторські процедури необхідно застосовувати.

Важливим є розуміння того, що аудит системи бухгалтерського обліку здійснюється в умовах безперервно змінюваного нормативного середовища. В Україні протягом 2024-2026 років тривають суттєві зміни в обліково-правовій базі, зумовлені як євроінтеграційними процесами, так і необхідністю адаптації обліку до умов воєнного стану. Зокрема, набули широкого застосування роз'яснення Міністерства фінансів щодо порядку обліку майна в умовах бойових дій, поширилося добровільне застосування МСФЗ серед підприємств малого та середнього бізнесу. Все це суттєво ускладнює роботу аудитора, вимагаючи від нього не лише знання загальних принципів обліку, але й орієнтування в актуальних нормативних змінах.

Таким чином, аудит системи бухгалтерського обліку є комплексним і багатоаспектним видом аудиторської діяльності, який спрямований на незалежну оцінку якості та надійності облікового процесу на підприємстві. Його сутність полягає у дослідженні організаційних, методичних і контрольних аспектів бухгалтерського обліку, мета – у забезпеченні обґрунтованої впевненості щодо здатності облікової системи формувати достовірну фінансову інформацію. Завдання аудиту охоплюють перевірку відповідності обліку законодавству, оцінку облікової політики, дослідження документального забезпечення, аналіз системи внутрішнього контролю та встановлення коректності застосованих облікових методів. Розуміння сутності, мети і завдань аудиту системи бухгалтерського обліку є необхідною теоретичною передумовою для розробки ефективної методики його проведення в практичній діяльності аудиторських підприємств.

1.2. Нормативно-правове регулювання аудиторської діяльності в Україні

Система нормативно-правового регулювання аудиторської діяльності в Україні являє собою багаторівневу конструкцію, що охоплює законодавчі акти, підзаконні нормативні документи, міжнародні стандарти та внутрішні регуляторні норми. Ця система формувалася поступово, починаючи з 1990-х років, і сьогодні

перебуває на етапі активного реформування під впливом євроінтеграційних процесів та необхідності адаптації до умов воєнного стану. Розуміння структури та змісту нормативно-правової бази є принциповою умовою для будь-якого аудитора, оскільки саме сукупність чинних правових норм визначає межі його повноважень, порядок проведення перевірок та вимоги до якості аудиторських послуг.

Фундаментом правового регулювання аудиторської діяльності в Україні є Конституція України, яка закріплює засади підприємницької діяльності, право власності та гарантії захисту прав суб'єктів господарювання. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV регулює договірні відносини між аудитором і замовником, визначаючи правову природу договору про надання аудиторських послуг як договору про надання послуг у розумінні глави 63 [18].

Спеціальним законодавчим актом, що безпосередньо регулює аудиторську діяльність в Україні, є Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21 грудня 2017 року № 2258-VIII. Цей закон прийшов на заміну попередньому Закону «Про аудиторську діяльність» 1993 року і став результатом глибокої реформи аудиторської системи, спрямованої на наближення до стандартів Європейського Союзу, зокрема до Директиви 2006/43/ЄС та Регламенту ЄС № 537/2014. Закон визначає правові засади аудиторської діяльності, вимоги до аудиторів та аудиторських фірм, порядок проведення аудиту фінансової звітності, систему забезпечення якості аудиторських послуг та засади державного нагляду за аудиторською діяльністю. Відповідно до статті 4 Закону, аудит фінансової звітності – це аудиторська послуга з перевірки даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам застосовної концептуальної основи.

Закон № 2258-VIII запровадив принципово нову інституційну модель регулювання аудиту в Україні. Ключовою новацією стало створення Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю – Ради з нагляду за аудиторською діяльністю (РНАД), яка здійснює нагляд за Аудиторською палатою України та аудиторами, що здійснюють аудит підприємств, що становлять суспільний інтерес

[25]. Поділ суб'єктів аудиту на звичайних суб'єктів та підприємства, що становлять суспільний інтерес, є важливою концептуальною особливістю чинного законодавства: для останніх встановлені значно жорсткіші вимоги щодо обов'язкового аудиту, ротації аудиторів та розкриття інформації. До підприємств, що становлять суспільний інтерес, відповідно до статті 1 Закону, належать банки, страховики, публічні акціонерні товариства, підприємства – емітенти цінних паперів, а також великі підприємства відповідно до критеріїв Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Невіддільною частиною нормативного регулювання аудиту є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 року № 996-XIV з наступними змінами та доповненнями. Цей закон встановлює правові засади регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні, а отже, формує ту нормативну систему, відповідність якій є предметом аудиторської оцінки [2]. Поняття бухгалтерського обліку, фінансової звітності, принципів обліку, облікової політики та вимог до організації облікового процесу, закріплені в цьому законі, слугують для аудитора орієнтирами при оцінці якості облікової системи підприємства. Зміни, внесені до закону у 2017-2018 роках у рамках адаптації до Директиви ЄС 2013/34/ЄС, суттєво оновили критерії категоризації підприємств за розміром, що вплинуло на обсяг вимог до їхньої звітності.

Важливу роль у системі правового регулювання відіграє Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 6 грудня 2019 року № 361-IX. Відповідно до цього закону, аудитори та аудиторські фірми є суб'єктами первинного фінансового моніторингу і зобов'язані встановлювати ділові відносини з клієнтами відповідно до принципу «знай свого клієнта», виявляти та повідомляти про підозрілі фінансові операції [4]. Ці вимоги суттєво розширюють відповідальність аудитора, виводячи її за рамки суто облікової перевірки і покладаючи на нього обов'язки у сфері фінансової безпеки держави.

Регулювання відносин у сфері захисту інформації, що отримується в ході аудиту, здійснюється відповідно до Закону України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 року № 2297-VI та Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 року № 2657-XII [5]. Аудиторська таємниця є різновидом конфіденційної інформації, і її дотримання є не лише етичним, але й правовим зобов'язанням аудитора.

На рівні підзаконних нормативних актів ключову роль відіграють Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, затверджені наказами Міністерства фінансів України. Аудитор використовує їх як критерії оцінки правильності ведення обліку: зокрема, НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджений наказом Міністерства фінансів від 7 лютого 2013 року № 73, встановлює загальні вимоги до форми та змісту фінансової звітності підприємств [26]. Ряд підприємств в Україні, зокрема ті, що становлять суспільний інтерес, а також ті, що добровільно обрали відповідну облікову концептуальну основу, ведуть облік відповідно до Міжнародних стандартів фінансової звітності, опублікованих Радою з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB). Станом на 2025-2026 роки в Україні офіційно застосовуються МСФЗ у перекладі, оприлюдненому Міністерством фінансів на офіційному сайті відповідно до вимог Закону № 996-XIV.

Методологічним фундаментом проведення аудиту в Україні є Міжнародні стандарти аудиту (МСА), що прийняті в Україні як обов'язкові до застосування. Відповідно до статті 15 Закону № 2258-VIII, аудитори при наданні аудиторських послуг зобов'язані дотримуватися МСА [9]. Рішенням Аудиторської палати України МСА введені в дію на території України у повному обсязі. Чинні МСА охоплюють кілька ключових груп: стандарти загальних принципів і відповідальності (МСА 200-299), стандарти оцінки ризику і реагування на оцінені ризики (МСА 300-499), стандарти аудиторських доказів (МСА 500-599), стандарти використання результатів роботи інших осіб (МСА 600-699), стандарти аудиторських висновків і звітування (МСА 700-799) та стандарти спеціальних областей (МСА 800-899). Для аудиту системи бухгалтерського обліку особливе

значення мають МСА 315 «Ідентифікація та оцінка ризиків суттєвого викривлення», МСА 330 «Дії аудитора у відповідь на оцінені ризики», МСА 500 «Аудиторські докази» та МСА 265 «Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю тим, кого наділено найвищими повноваженнями, та управлінському персоналу».

Міжнародні стандарти контролю якості відіграють важливу роль у забезпеченні якості аудиторських послуг. МСКЯ 1 «Контроль якості для фірм, що виконують аудити та огляди фінансової звітності, а також інші завдання з надання впевненості і супутні послуги» встановлює вимоги до систем внутрішнього контролю якості в аудиторських фірмах. Аудиторська фірма зобов'язана розробити та впровадити систему контролю якості, що охоплює відповідальність керівництва за якість, вимоги до персоналу, прийняття та продовження відносин з клієнтами, виконання завдань, моніторинг. З 2022 року МСКЯ 1 поступово замінюється оновленим МСЯК 1 «Управління якістю для фірм, що виконують аудити або огляди фінансової звітності, чи інші завдання з надання впевненості або супутні послуги», що суттєво оновлює підходи до системи управління якістю.

Аудиторська палата України, відповідно до Закону № 2258-VIII, є саморегулюючим органом аудиторської професії, що здійснює сертифікацію аудиторів, реєстрацію аудиторських фірм, контроль якості аудиторських послуг та застосування дисциплінарних заходів. АПУ веде Реєстр аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, доступ до якого є відкритим і безплатним. Станом на 2025 рік у реєстрі налічуються сотні аудиторських фірм та індивідуальних аудиторів, що підтверджує значний розвиток аудиторського ринку в Україні попри складні умови воєнного часу.

Окремої уваги заслуговує нормативне регулювання аудиту в умовах воєнного стану, запровадженого в Україні указом Президента від 24 лютого 2022 року [3]. Ряд законодавчих актів, прийнятих у 2022-2025 роках, вносить тимчасові зміни до порядку ведення бухгалтерського обліку, складання звітності та проведення аудиту. Зокрема, Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення надмірного державного регулювання у

сфері трудових відносин» та ряд інших законів надали підприємствам певні тимчасові спрощення у частині документообігу та звітності. Ці зміни створюють для аудитора додаткові виклики при оцінці стану облікової системи, оскільки частина традиційних вимог може бути тимчасово скасована або пом'якшена.

Отже, нормативно-правова база аудиторської діяльності в Україні є розгалуженою, багаторівневою системою, що включає законодавчі акти прямої дії, підзаконні нормативні документи, міжнародні стандарти та внутрішні регуляторні норми. Ця система перебуває в постійному розвитку, адаптуючись до євроінтеграційних вимог та специфіки функціонування у воєнних умовах. Для аудитора знання та правильне застосування чинної нормативно-правової бази є не лише професійним обов'язком, але й необхідною умовою формування обґрунтованих і законних висновків щодо стану бухгалтерського обліку підприємства.

1.3. Методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті

Оцінка системи бухгалтерського обліку є одним із центральних етапів будь-якого аудиторського завдання, оскільки саме від якості цієї оцінки залежить глибина та спрямованість подальших аудиторських процедур. Методичний підхід до оцінки визначає, яким чином аудитор організовує своє дослідження, які інструменти застосовує та як систематизує отримані результати. У сучасній аудиторській практиці сформувалися декілька концептуальних підходів до оцінки системи бухгалтерського обліку, кожен з яких має власну методологічну основу, переваги та обмеження.

Першим і найбільш традиційним є системний підхід, що передбачає розгляд бухгалтерського обліку не як сукупності окремих операцій, а як цілісної системи з взаємопов'язаними елементами. За цього підходу аудитор досліджує, як компоненти системи взаємодіють між собою: яким чином первинна документація перетворюється на облікові записи, як облікові записи формують показники

регістрів, а реєстри – показники фінансової звітності. Системний підхід дозволяє виявити розриви та диспропорції у цьому ланцюгу передачі інформації і зосередити аудиторські зусилля на найбільш вразливих ланках.

Ризикоорієнтований підхід набув домінуючого положення у сучасній аудиторській практиці після введення в дію МСА 315 та МСА 330. Його сутність полягає в тому, що аудитор не проводить рівномірну суцільну перевірку всіх операцій та записів, а спрямовує зусилля передусім туди, де ризик суттєвого викривлення є найвищим [19]. При оцінці системи бухгалтерського обліку ризикоорієнтований підхід передбачає ідентифікацію властивих ризиків (притаманних специфіці діяльності підприємства) та контрольних ризиків (що виникають унаслідок недоліків системи внутрішнього контролю). Зв'язок між рівнем ризику та обсягом аудиторських процедур є зворотним: чим вищий оцінений ризик, тим більше і ретельніше аудиторські докази необхідно зібрати.

Процесний підхід розглядає бухгалтерський облік крізь призму бізнес-процесів підприємства. Аудитор виділяє ключові облікові цикли – цикл доходів і надходжень, цикл витрат і виплат, цикл закупівель і кредиторської заборгованості, цикл оплати праці, цикл управління основними засобами – і для кожного з них окремо оцінює організацію обліку, документальне забезпечення та контрольні процедури. Такий підхід є особливо ефективним для підприємств з диверсифікованою діяльністю, де окремі процеси суттєво відрізняються за ступенем ризику та складністю обліку.

Комплаєнс-підхід зосереджує увагу на відповідності облікової системи нормативним вимогам. Аудитор формує перелік застосовних вимог законодавства та стандартів і перевіряє, наскільки фактична практика обліку їм відповідає. Цей підхід є менш гнучким порівняно з ризикоорієнтованим, але надзвичайно корисним у ситуаціях, коли важливо встановити конкретні нормативні порушення – наприклад, при аудиті підприємств державного сектору або при виконанні спеціальних аудиторських завдань.

У практичному вимірі методика оцінки системи бухгалтерського обліку реалізується через комплекс взаємопов'язаних процедур, що охоплюють наступні

напрями дослідження: вивчення та оцінка облікової політики; перевірка організаційного забезпечення обліку; дослідження стану первинного обліку і документообігу; оцінка системи внутрішнього контролю; перевірка правильності ведення синтетичного та аналітичного обліку; тестування відповідності облікових даних показникам звітності. Нижче наведено узагальнену характеристику цих напрямів у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Напрями оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті

Напрямок оцінки	Об'єкти дослідження	Ключові питання	Можливі порушення
Облікова політика	Наказ про облікову політику, зміни до нього	Відповідність стандартам, актуальність, дотримання на практиці	Невідповідність задекларованих методів фактичним, застаріла облікова політика
Організаційне забезпечення	Структура бухгалтерії, посадові інструкції, кваліфікація персоналу	Достатність ресурсів, розподіл функцій	Суміщення несумісних функцій, недостатня кваліфікація
Первинний облік	Первинні документи, порядок їх складання та зберігання	Наявність, правильність оформлення, своєчасність	Відсутність обов'язкових реквізитів, запізнiле складання
Внутрішній контроль	Контрольні процедури, авторизація операцій	Ефективність контрольного середовища	Відсутність або обхід контрольних процедур
Синтетичний облік	Застосування Плану рахунків, кореспонденція рахунків	Відповідність Інструкції, правильність проведення	Помилкова кореспонденція, використання невідповідних рахунків
Аналітичний облік	Ведення аналітики, відповідність синтетичному обліку	Деталізація, достатність аналітичних рознесень	Розбіжності між аналітичним і синтетичним обліком
Відповідність звітності	Узгодженість даних обліку та звітності	Арифметична правильність, повнота перенесення	Розбіжності між обліковими регістрами та формами звітності

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Оцінка облікової політики займає особливе місце серед методичних підходів, оскільки саме облікова політика є «конституцією» облікової системи підприємства. Аудитор аналізує наказ про облікову політику за декількома параметрами: повнота охоплення всіх суттєвих аспектів обліку; відповідність задекларованих методів

вимогам НП(С)БО або МСФЗ [24]; актуальність з урахуванням змін у законодавстві; відсутність внутрішніх суперечностей; дотримання принципу послідовності між звітними періодами. При виявленні розходжень між задекларованими методами та фактичною практикою аудитор повинен оцінити їх суттєвість і вплив на фінансову звітність.

Дослідження первинного обліку є одним із найбільш трудомістких напрямів оцінки облікової системи. Первинні документи є джерелом, з якого беруть початок усі облікові записи, тому їхня якість безпосередньо визначає достовірність усього подальшого облікового процесу [23]. Аудитор застосовує такі методи: вибіркова перевірка первинних документів на предмет наявності обов'язкових реквізитів; відстеження операцій від первинного документа до облікового регістру та до форми звітності; зворотне відстеження – від показника звітності до підтверджувальних первинних документів; порівняння документів різних учасників однієї операції для виявлення розбіжностей. У таблиці 1.2 наведено перелік обов'язкових реквізитів первинних документів відповідно до вимог чинного законодавства.

Таблиця 1.2

Обов'язкові реквізити первинних документів та критерії їх оцінки в аудиті

Реквізит	Законодавча основа	Критерій оцінки аудитором
Назва документа	Закон № 996-XIV, ст. 9	Наявність чіткої ідентифікуючої назви
Дата складання	Закон № 996-XIV, ст. 9	Наявність дати, її реальність та своєчасність
Назва підприємства	Закон № 996-XIV, ст. 9	Відповідність офіційній назві юридичної особи
Зміст та обсяг операції	Закон № 996-XIV, ст. 9	Чіткість опису, достатність деталізації
Одиниця виміру	Закон № 996-XIV, ст. 9	Наявність натурального та/або вартісного вимірника
Посади та підписи	Закон № 996-XIV, ст. 9	Наявність підписів уповноважених осіб, відповідність посад
Ідентифікація осіб	Закон № 996-XIV, ст. 9	Розшифрування підписів, ідентифікація виконавців

Джерело: сформовано автором на основі [2]

Для систематизації аудиторської роботи при оцінці облікової системи широко застосовуються аудиторські тести – стандартизовані переліки питань і процедур, що дозволяють послідовно і вичерпно дослідити кожен аспект обліку. Тести внутрішнього контролю спрямовані на оцінку ефективності контрольних процедур: аудитор перевіряє, чи дійсно ці процедури виконуються, а не лише задекларовані. Тести на відповідність перевіряють, чи дотримується підприємство власних облікових правил та вимог законодавства. Тести по суті дозволяють безпосередньо перевірити правильність відображення конкретних операцій і залишків у звітності.

Порівняльний метод при оцінці облікової системи передбачає зіставлення даних поточного та попередніх звітних періодів, фактичних показників із бюджетними або плановими, а також порівняння показників підприємства із середньогалузевими. Суттєві відхилення є сигналами для поглибленого дослідження відповідних ділянок обліку. Аналітичні процедури – ще один важливий методичний інструмент: вони включають аналіз фінансових співвідношень, вертикальний і горизонтальний аналіз звітності, побудову регресійних залежностей між показниками. Аномалії, виявлені за допомогою аналітичних процедур, вимагають документального підтвердження або пояснення з боку управлінського персоналу.

Важливим методичним аспектом є документування результатів оцінки облікової системи. Відповідно до МСА 230 «Аудиторська документація», аудитор зобов'язаний документувати виконані процедури, отримані докази та зроблені висновки таким чином, щоб досвідчений аудитор, що не мав попереднього зв'язку з даним завданням, міг зрозуміти характер, строки та обсяг виконаних аудиторських процедур. Робоча документація аудитора з оцінки облікової системи включає: опис облікової системи; результати тестування контролю; виявлені недоліки та їх оцінку щодо суттєвості; висновки про рівень контрольного ризику. Форма аудиторського звіту або листа з управлінської звітності, що надається керівництву підприємства за результатами оцінки облікової системи, також є

стандартизованим методичним документом, що структурує подання результатів аудиторської роботи.

Таким чином, методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті є різноманітними та взаємодоповнюючими. Системний і ризикоорієнтований підходи формують стратегічну основу дослідження, процесний підхід забезпечує його операційну організацію, а комплаєнс-підхід слугує нормативним орієнтиром. Практична реалізація цих підходів здійснюється через застосування різних видів аудиторських тестів, аналітичних процедур та методів документування, що у сукупності дозволяють сформувати обґрунтовану та всебічну оцінку якості облікової системи підприємства.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АУДИТУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

2.1. Організаційні засади аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства

Дослідження організаційних засад аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства здійснено на прикладі ТОВ «ВАШ АУДИТОР» – суб'єкта аудиторської та консалтингової діяльності, зареєстрованого і функціонуючого в місті Івано-Франківськ відповідно до вимог Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII та Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 6 лютого 2018 року № 2275-VIII [8]. Основними видами діяльності товариства за КВЕД є: 69.20 – діяльність у сфері бухгалтерського обліку та аудиту, 70.22 – консультування з питань комерційної діяльності та управління, 69.10 – діяльність у сфері права. Штатна чисельність у 2025 році складає 12 осіб, у тому числі кілька сертифікованих аудиторів, включених до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності АПУ.

Підприємство засноване і функціонує у формі товариства з обмеженою відповідальністю, що зумовлює певні особливості його корпоративного управління та організаційної структури. Вищим органом управління є загальні збори учасників, виконавчим органом – директор, якому безпосередньо підпорядковані всі структурні підрозділи. Фінансово-господарська діяльність підприємства орієнтована на надання послуг середнім та малим підприємствам Прикарпатського регіону, що формує відповідний характер його доходів і витрат та визначає специфіку організації бухгалтерського обліку. Переважна частка витрат підприємства припадає на оплату праці аудиторів і консультантів – понад 65% у структурі собівартості послуг, – що є типовою рисою підприємств інтелектуаломісткої сфери послуг і водночас визначає підвищену увагу аудитора до правильності обліку розрахунків із персоналом.

Організаційні засади аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства охоплюють сукупність принципів, умов та механізмів, що регламентують структуру, порядок та ресурсне забезпечення аудиторського процесу. Правильна організація аудиту є не менш важливою, ніж його методичне забезпечення: від того, наскільки раціонально розподілені завдання між членами аудиторської групи, наскільки чітко визначені строки та послідовність процедур, залежить не лише ефективність аудиту, але й якість його результатів.

Перш за все, організація аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» передбачає укладення договору про надання аудиторських послуг. Відповідно до МСА 210 «Погодження умов аудиторських завдань», до початку виконання завдання аудитор зобов'язаний узгодити з управлінським персоналом умови завдання і зафіксувати їх у листі-зобов'язанні або іншій відповідній формі договору. Лист-зобов'язання або договір повинен містити: мету і обсяг аудиту; відповідальність аудитора та управлінського персоналу; застосовну концептуальну основу фінансової звітності; форму аудиторського висновку; умови оплати. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР», яке одночасно є і аудиторською фірмою, і об'єктом аудиту, застосовна внутрішня процедура, що розмежовує ці ролі та забезпечує незалежність.

Організаційна структура аудиторського процесу передбачає чіткий поділ на три основні фази: передплановий аналіз (прийняття або продовження завдання), планування та виконання аудиту, формування висновків і звітування. Кожна фаза має власні організаційні механізми та документаційні вимоги. У таблиці 2.1 наведено організаційну схему аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства із зазначенням змісту робіт, відповідальних осіб та очікуваних результатів кожної фази.

Організаційним документом, що регулює діяльність аудиторської фірми у частині управління якістю аудиторських послуг, є система контролю якості, розроблена відповідно до вимог МСКЯ 1. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» як суб'єкта аудиторської діяльності ця система є обов'язковою і включає: задокументовані процедури прийняття завдань від клієнтів; вимоги до кваліфікації та безперервного

розвитку аудиторів; порядок здійснення нагляду за виконанням завдань; процедури документування та зберігання робочих документів; заходи з контролю якості завершених завдань. Якість системи внутрішнього контролю якості ТОВ «ВАШ АУДИТОР» є одним з об'єктів аудиторської оцінки при проведенні аудиту його облікової системи.

Таблиця 2.1

**Організаційна схема проведення аудиту системи бухгалтерського обліку
ТОВ «ВАШ АУДИТОР»**

Фаза аудиту	Зміст робіт	Відповідальна особа	Результат
Прийняття завдання	Оцінка незалежності, компетентності, прийнятності клієнта; укладення договору	Партнер з аудиту	Договір, лист-зобов'язання
Попереднє планування	Вивчення діяльності клієнта, оцінка властивих ризиків, визначення суттєвості	Керівник групи	Попередня оцінка ризиків, попередній рівень суттєвості
Детальне планування	Розробка загального плану та програми аудиту	Керівник групи, старший аудитор	План аудиту, програма аудиту
Оцінка СВК	Тестування контрольного середовища і контрольних процедур	Старший аудитор	Оцінка контрольного ризику, скоригована програма
Виконання процедур	Тести на відповідність, тести по суті, аналітичні процедури	Аудитори групи	Робочі документи з доказами
Завершення аудиту	Аналіз подій після дати балансу, огляд фінансової звітності, формування висновків	Партнер з аудиту, керівник групи	Аудиторський висновок, лист управлінському персоналу

Джерело: сформовано автором на основі внутрішніх регламентів (стандартів) ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Ключовою умовою організації аудиту є формування аудиторської групи. Відповідно до МСА 220 «Управління якістю при аудиті фінансової звітності», партнер із завдання несе відповідальність за загальну якість кожного аудиторського завдання. При формуванні групи для проведення аудиту ТОВ «ВАШ АУДИТОР» враховуються: специфіка аудиторської діяльності як об'єкта перевірки, необхідність забезпечення незалежності, а також технічні компетенції членів групи у сфері обліку та аудиту підприємств сфери послуг. Склад

аудиторської групи та розподіл обов'язків між її членами документується у відповідному внутрішньому документі аудиторської фірми і не змінюється в ході виконання завдання без обґрунтованих підстав.

Однією з найважливіших організаційних передумов є забезпечення незалежності аудитора. Відповідно до Кодексу етики професійних бухгалтерів, незалежність включає незалежність думки і незалежність зовнішнього вигляду [9]. Загрозами незалежності є: особиста зацікавленість, самоперевірка, заступництво, фамільярність та залякування. При аудиті ТОВ «ВАШ АУДИТОР» особливого значення набуває загроза самоперевірки, оскільки фірма сама надає аудиторські послуги і у певних ситуаціях може виступати одночасно суб'єктом і об'єктом оцінки. Для нейтралізації цієї загрози доцільним є залучення до проведення аудиту зовнішнього незалежного фахівця або забезпечення ротації аудиторів, що здійснюють внутрішній контроль якості.

Матеріально-технічне та інформаційне забезпечення аудиту є важливою організаційною складовою. Аудитор повинен мати доступ до всіх необхідних облікових документів, реєстрів, звітності та баз даних підприємства. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» це включає доступ до облікової програми, первинних документів у паперовій та електронній формах, договорів з клієнтами, актів виконаних робіт, банківських виписок та податкових декларацій. Перелік документів та матеріалів, що запитуються аудитором, фіксується у відповідному листі-запиті на початку аудиту.

У таблиці 2.2 узагальнено перелік документів та інформаційних матеріалів, що є необхідними для проведення аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР».

Організація обліку на самому ТОВ «ВАШ АУДИТОР» має певні специфічні риси, зумовлені характером діяльності. Підприємство веде облік у програмному забезпеченні, застосовує журнально-ордерну форму обліку в електронному варіанті. Відповідальність за організацію та ведення обліку покладена на головного бухгалтера відповідно до вимог Закону № 996-XIV [2]. Облік ведеться за

позамовним методом, що дозволяє акумулювати витрати у розрізі окремих аудиторських проектів і визначати їхню рентабельність.

Таблиця 2.2

**Перелік документів та матеріалів для проведення аудиту системи
бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР»**

Група документів	Найменування	Мета отримання
Установчі та реєстраційні	Статут, свідоцтво про реєстрацію, витяг з ЄДР	Підтвердження юридичного статусу, видів діяльності
Облікова політика	Наказ про облікову політику та зміни до нього	Оцінка відповідності методів вимогам стандартів
Фінансова звітність	Баланс, Звіт про фінансові результати за 2023–2025 рр.	Аналіз показників, виявлення аномалій
Облікові реєстри	Головна книга, оборотно-сальдові відомості	Перевірка відповідності реєстрів та звітності
Первинні документи	Акти виконаних робіт, накладні, банківські виписки	Перевірка документального підтвердження операцій
Договірна документація	Договори з клієнтами та постачальниками	Оцінка обґрунтованості та реальності операцій
Податкові документи	Декларації з ПДВ, податку на прибуток, 4ДФ	Перевірка відповідності облікових даних звітності
Кадрові документи	Штатний розпис, накази про прийом/звільнення	Перевірка правильності обліку витрат на персонал

Джерело: сформовано автором на основі [1; 9]

Позамовний метод є оптимальним для підприємств аудиторської сфери, оскільки кожен договір з клієнтом є окремим об'єктом калькулювання. Завдяки цьому підприємство отримує можливість аналізувати прибутковість кожного проекту, порівнювати планові та фактичні витрати на виконання конкретного завдання, а також приймати обґрунтовані рішення щодо ціноутворення. Водночас реалізація позамовного методу потребує ретельного аналітичного обліку витрат у розрізі кожного замовлення, що підвищує вимоги до якості первинної документації та аналітичного обліку на рахунках витрат. Саме ці аспекти перебувають у центрі уваги аудитора при оцінці системи обліку підприємства.

Важливим організаційним аспектом є розподіл функцій між структурними одиницями підприємства у частині, що стосується облікового процесу. В ТОВ «ВАШ АУДИТОР» облікові функції зосереджені переважно в бухгалтерії, яку очолює головний бухгалтер. Виконавці – аудитори та консультанти – несуть

відповідальність за своєчасне надання первинних документів (актів виконаних робіт, авансових звітів, накладних тощо) до бухгалтерії відповідно до встановленого графіка документообігу. Контроль за дотриманням цього графіка є одним із ключових елементів системи внутрішнього контролю підприємства і водночас одним із об'єктів аудиторської перевірки.

У таблиці 2.3 наведено характеристику організаційної структури облікового процесу ТОВ «ВАШ АУДИТОР» із визначенням відповідальних осіб та їхніх функцій.

Таблиця 2.3

**Розподіл функцій облікового процесу між структурними одиницями
ТОВ «ВАШ АУДИТОР»**

Структурна одиниця	Облікова функція	Відповідальна особа	Документи
Бухгалтерія	Ведення синтетичного та аналітичного обліку, складання звітності	Головний бухгалтер	Облікові реєстри, фінансова звітність
Бухгалтерія	Нарахування заробітної плати та ЄСВ	Головний бухгалтер	Відомості нарахування, розрахунки ЄСВ
Бухгалтерія	Облік розрахунків з клієнтами і постачальниками	Головний бухгалтер	Акти звіряння, картки контрагентів
Аудитори / консультанти	Складання актів виконаних робіт, авансових звітів	Виконавець за договором	Акти, авансові звіти, чеки
Директор	Авторизація договорів, платіжних доручень	Директор	Договори, платіжні доручення
Директор	Затвердження облікової політики та її змін	Директор	Наказ про облікову політику

Джерело: сформовано автором на основі внутрішніх розпорядчих документів ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Загалом організаційні засади аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» охоплюють правове забезпечення аудиторського завдання, формування компетентної та незалежної аудиторської групи, забезпечення доступу до необхідної інформації, дотримання принципів якості та незалежності, а також належне документування всіх організаційних рішень. Специфіка підприємства як суб'єкта аудиторської діяльності зумовлює особливі вимоги до забезпечення

незалежності та уникнення конфлікту інтересів при проведенні аудиту, що формує специфічні вимоги до аудиторської оцінки системи обліку.

2.2. Планування аудиторської перевірки системи обліку

Планування аудиту є першим і стратегічно найважливішим етапом аудиторського процесу. Відповідно до МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності», аудитор зобов'язаний планувати аудит так, щоб він виконувався ефективно [23]. Планування передбачає розробку загальної стратегії аудиту, яка визначає його обсяг, строки та загальний напрям, а також детального плану аудиту, що включає характер, строки і обсяг аудиторських процедур. Від якості планування безпосередньо залежить ефективність використання аудиторських ресурсів та повнота зібраних аудиторських доказів.

Процес планування аудиту системи бухгалтерського обліку розпочинається з отримання попереднього розуміння діяльності підприємства та середовища, в якому воно функціонує. Відповідно до МСА 315, аудитор повинен отримати розуміння: галузі, регуляторного середовища та інших зовнішніх факторів; характеру діяльності підприємства, структури власності та корпоративного управління; застосованої облікової політики; цілей, стратегій і пов'язаних бізнес-ризиків; фінансових показників та їх динаміки; системи внутрішнього контролю. Ця інформація є необхідною для ідентифікації та оцінки ризиків суттєвого викривлення на рівні фінансової звітності і тверджень.

Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» розуміння середовища діяльності включає аналіз стану аудиторського ринку України в 2025 році, що характеризується відновленням після попередніх криз, збільшенням попиту на аудиторські послуги з боку підприємств, що залучають іноземне фінансування, а також посиленням вимог регулятора до якості аудиту [21]. У таблиці 2.4 наведено аналіз факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, що впливають на систему бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР».

Таблиця 2.4

**Аналіз факторів зовнішнього та внутрішнього середовища ТОВ «ВАШ
АУДИТОР» для цілей планування аудиту**

Група факторів	Конкретний фактор	Вплив на систему обліку	Наслідки для планування аудиту
Галузеві	Специфіка обліку аудиторських послуг (позамазовий метод)	Підвищений ризик некоректного розподілу витрат між проектами	Акцент на перевірці аналітики витрат
Регуляторні	Вимоги Закону № 2258-VIII, МСА, АПУ	Ризик недотримання специфічних вимог для аудиторських фірм	Перевірка дотримання галузевих стандартів
Податкові	Загальна система оподаткування, платник ПДВ	Ризик помилок при нарахуванні ПДВ та ПДФО	Детальна перевірка розрахунків з бюджетом
Інформаційні	Використання облікового ПЗ	Ризики, пов'язані з ІТ-системами	Оцінка надійності ІТ-контролів
Операційні	Значна частка витрат на персонал (65%)	Ризик помилок при нарахуванні зарплати	Ретельна перевірка обліку оплати праці
Воєнного стану	Обмеження у доступі до первинних документів	Ризик неповноти документального підтвердження	Альтернативні процедури підтвердження

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Центральним елементом планування є визначення рівня суттєвості. Відповідно до МСА 320 «Суттєвість при плануванні та виконанні аудиту», суттєвість визначається з урахуванням як кількісних, так і якісних факторів. Аудитор обирає базовий показник і застосовує до нього відповідний відсоток. Для підприємств сфери послуг найчастіше застосовуваними базовими показниками є: валовий дохід від реалізації (0,5–1%), загальна вартість активів (0,5–1%), прибуток до оподаткування (5–10%), власний капітал (1–2%).

При визначенні суттєвості важливо враховувати не лише кількісний поріг, але й якісні фактори: характер операції, чутливість окремих статей для користувачів звітності, вплив на дотримання нормативних вимог. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» якісно суттєвими є будь-які порушення у частині дотримання вимог до аудиторської діяльності (наявність сертифікатів, членство в АПУ, дотримання стандартів), оскільки такі порушення можуть впливати на ліцензійний статус фірми незалежно від їхнього грошового виміру.

Таблиця 2.5

Розрахунок рівня суттєвості для аудиту ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік

Базовий показник	Значення, грн	Відсоток	Розрахунковий рівень суттєвості, грн
Дохід від реалізації послуг	7 378 600	0,5%	36 893
Загальна вартість активів	2 423 500	1%	24 235
Прибуток до оподаткування	194 300	5%	9 715
Власний капітал	2 148 000	2%	42 960
Середнє значення			28 451
Прийнятий рівень суттєвості			28 000

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності ТОВ «ВАШ АУДИТОР» (Додаток Б)

Визначений рівень суттєвості у 28 000 грн використовується при плануванні аудиторських процедур: недоліки в системі обліку, потенційний вплив яких на фінансову звітність перевищує цей рівень, потребують поглибленого дослідження. Крім того, для внутрішніх цілей аудитор визначає так звану «операційну суттєвість» – зазвичай на рівні 75% від загальної суттєвості, тобто 21 000 грн – яка застосовується при виконанні конкретних процедур для забезпечення того, що сукупність не виправлених викривлень не перевищить загального рівня суттєвості.

На основі отриманого розуміння діяльності та визначеного рівня суттєвості аудитор розробляє загальний план аудиту. Загальний план – це документ, що описує передбачуваний обсяг і підхід до проведення аудиту. Він включає: розподіл завдань між членами аудиторської групи; строки виконання основних етапів; напрями взаємодії з управлінським персоналом; підхід до аудиту ключових ділянок обліку. Загальний план затверджується керівником аудиторської групи до початку виконання процедур і може переглядатись у разі отримання нової суттєвої інформації.

Детальним документом, що конкретизує загальний план, є програма аудиту. Вона містить повний перелік аудиторських процедур із зазначенням їх характеру, строків та обсягу. Програма аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» наведена у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Програма аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

№	Об'єкт перевірки	Аудиторська процедура	Строк виконання	Виконавець
1	Облікова політика	Аналіз наказу про облікову політику на відповідність НП(С)БО	1-й тиждень	Старший аудитор
2	Організація обліку	Перевірка наявності посадових інструкцій, розподілу функцій	1-й тиждень	Аудитор
3	Первинний облік	Вибіркова перевірка первинних документів (30 позицій)	2-й тиждень	Аудитор
4	Система ВК	Тестування контрольних процедур (авторизація, звіряння)	2-й тиждень	Старший аудитор
5	Облік доходів	Звіряння актів виконаних робіт з обліковими записами	3-й тиждень	Аудитор
6	Облік витрат	Перевірка правильності класифікації та відображення витрат	3-й тиждень	Аудитор
7	Облік активів	Перевірка кореспонденції рахунків, відповідності залишків	3–4-й тиждень	Аудитор
8	Облік зобов'язань	Перевірка повноти відображення та правильності оцінки	4-й тиждень	Аудитор
9	Відповідність звітності	Звіряння даних регістрів із формами звітності	4-й тиждень	Старший аудитор
10	Оподаткування	Перевірка правильності розрахунків з бюджетом	4-й тиждень	Аудитор

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Програма аудиту є не лише переліком процедур, але й інструментом контролю за ходом виконання завдання. По завершенні кожної процедури аудитор робить відповідну позначку у програмі та вказує посилання на робочий документ, у якому зафіксовані отримані докази та зроблені висновки. Це дозволяє керівнику групи відстежувати прогрес виконання завдання і оперативно вносити корективи у разі виявлення нових обставин. Наприклад, якщо при тестуванні первинного обліку аудитор виявляє систематичні відхилення у певному типі документів, керівник може прийняти рішення про розширення вибірки або застосування додаткових процедур по суті.

Невід'ємною складовою планування є також оцінка ризиків суттєвого викривлення. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» на стадії планування було виявлено такі ризикові зони: облік дебіторської заборгованості (відсутність систематичного нарахування резерву сумнівних боргів), облік витрат у розрізі проектів (ризик

неправильного розподілу між замовленнями), розрахунки з персоналом (складність нарахувань за умов часткової зайнятості окремих фахівців). Ці зони відображені у програмі аудиту збільшеним обсягом перевірки і застосуванням більш детальних процедур по суті.

Планування є не одноразовою, а безперервною діяльністю в ході аудиту: якщо в процесі виконання процедур аудитор отримує нову інформацію, що суттєво змінює його розуміння підприємства або оцінку ризиків, план аудиту підлягає перегляду та актуалізації. Таким чином, планування аудиторської перевірки системи обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» є комплексним процесом, що включає аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, визначення суттєвості, оцінку ризиків та розробку детальної програми процедур, налаштованих на специфіку діяльності підприємства.

2.3. Оцінка системи внутрішнього контролю та облікової політики підприємства

Система внутрішнього контролю (СВК) та облікова політика є двома ключовими компонентами облікового середовища підприємства, що безпосередньо визначають якість та достовірність фінансової інформації. Аудиторська оцінка цих компонентів слугує фундаментом для подальших рішень щодо характеру, строків та обсягу процедур перевірки по суті [22]. Відповідно до МСА 315, СВК включає п'ять взаємопов'язаних компонентів: контрольне середовище, процес оцінки ризиків підприємством, інформаційна система і комунікація, контрольні заходи та моніторинг контролів.

Контрольне середовище формує основу для всіх інших компонентів СВК і включає функції управління та нагляду, організаційну структуру, розподіл повноважень і відповідальності, компетентність персоналу та відповідальність за виконання. В ТОВ «ВАШ АУДИТОР» контрольне середовище характеризується такими особливостями: лінійно-функціональна організаційна структура з чітким підпорядкуванням; вищий орган управління – загальні збори учасників;

виконавчий орган – директор; відповідальність за облік покладена на головного бухгалтера. Позитивним аспектом є наявність та функціонування системи контролю якості аудиторських послуг відповідно до МСКЯ 1, яка, попри спрямованість на аудиторську діяльність, формує загальну культуру дотримання стандартів і в частині власного обліку підприємства. Водночас відносно невелика чисельність персоналу (12 осіб) ускладнює дотримання принципу розподілу несумісних функцій, що є характерним недоліком для підприємств малого та середнього розміру.

Процес оцінки ризиків підприємством є другим компонентом СВК і передбачає наявність механізмів виявлення, аналізу та реагування на ризики, що можуть перешкоджати досягненню цілей підприємства. В ТОВ «ВАШ АУДИТОР» формалізований процес управління ризиками не задокументований у вигляді окремого положення, однак на практиці директор та головний бухгалтер здійснюють неформальну оцінку операційних і фінансових ризиків у ході поточної діяльності. Це є прийнятним для підприємств малого розміру, однак в умовах зростання обсягів діяльності та ускладнення клієнтської бази доцільним є запровадження формалізованої процедури оцінки ризиків.

Інформаційна система і комунікація забезпечують передачу та обробку інформації, необхідної для ведення обліку і здійснення контролю. ТОВ «ВАШ АУДИТОР» використовує автоматизовану систему бухгалтерського обліку, що забезпечує формування первинних документів, облікових регістрів та звітності в єдиному інформаційному середовищі. Комунікація між відділами здійснюється переважно в електронному вигляді, що прискорює передачу інформації, але водночас потребує належних ІТ-контролів для захисту від несанкціонованого доступу та втрати даних.

Облікова політика ТОВ «ВАШ АУДИТОР» є внутрішнім нормативним документом, що затверджується наказом директора підприємства. Зміст облікової політики охоплює: форму бухгалтерського обліку (журнально-ордерна в автоматизованому варіанті); метод амортизації основних засобів (прямолінійний); метод оцінки вибуття виробничих запасів; порядок формування резервів і

забезпечень; методи обліку доходів і витрат; підхід до розподілу загальноновиробничих витрат. При оцінці облікової політики аудитор аналізує кожен задекларований метод на предмет відповідності вимогам НП(С)БО та реальному застосуванню в практиці обліку.

Аудиторська оцінка стану облікової політики ТОВ «ВАШ АУДИТОР» виявила такі особливості. По-перше, наказ про облікову політику охоплює основні облікові методи, але не містить окремих положень щодо порядку обліку в умовах воєнного стану, що є актуальним для 2024–2025 років. По-друге, в обліковій політиці відсутнє положення про регулярне нарахування резерву сумнівних боргів – підприємство застосовує метод прямого списання, що не в повній мірі відповідає вимогам п. 8 НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» [12]. По-третє, облікова політика не оновлювалась у 2024–2025 роках у частині відображення змін, внесених до НП(С)БО. Ці недоліки є предметом рекомендацій аудитора.

Для повноти оцінки облікової політики аудитор здійснює порівняльний аналіз задекларованих методів із фактично застосовуваними. Результати такого порівняння наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Оцінка відповідності задекларованих методів облікової політики фактичній практиці ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Елемент облікової політики	Задекларований метод	Фактично застосовується	Відповідність	Примітка
Форма обліку	Журнально-ордерна	Так	Відповідає	–
Амортизація ОЗ	Прямолінійний метод	Так	Відповідає	–
Резерв сумнів. боргів	Метод прямого списання	Так	Відповідає НП(С)БО 10 частково	Відсутнє систематичне нарахування
Визнання доходів	За датою підписання акта	Так	Відповідає	–
Облік МШП	Метод ФІФО	Так	Відповідає	–
Забезпеч. відпусток	Нарахування щомісяця	Так	Відповідає	–
Положення про воєнний стан	Не передбачено	Не застосовується	Не відповідає актуальним умовам	Потребує доповнення

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Тестування системи внутрішнього контролю ТОВ «ВАШ АУДИТОР» проводиться за допомогою тестів внутрішнього контролю. Результати тестування по основних ділянках обліку наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Результати тестування системи внутрішнього контролю ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Об'єкт контролю	Контрольна процедура	Наявність	Ефективність	Оцінка ризику
Авторизація договорів	Підпис директора на всіх договорах	Так	Висока	Низький
Підписання актів	Двосторонній підпис актів виконаних робіт	Так	Висока	Низький
Банківські операції	Авторизація платіжних доручень директором	Так	Висока	Низький
Нарахування зарплати	Перевірка розрахунків бухгалтером та директором	Так	Середня	Середній
Резерв сумнівних боргів	Регулярна оцінка та нарахування	Ні	Відсутня	Підвищений
Інвентаризація	Щорічна інвентаризація активів і зобов'язань	Частково	Низька	Підвищений
Звіряння з дебіторами	Регулярне звіряння розрахунків	Нерегулярно	Низька	Підвищений
ІТ-контролі	Резервне копіювання даних	Так	Середня	Середній

Джерело: сформовано автором на основі [9]

За результатами тестування СВК аудитор встановлює загальний рівень контрольного ризику. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» контрольний ризик оцінюється як середній: більшість ключових контролів функціонують ефективно, проте є окремі ділянки (резерв сумнівних боргів, регулярність інвентаризації, звіряння з дебіторами), де контрольні процедури є недостатніми або відсутніми. Відповідно, для цих ділянок у програмі аудиту передбачені розширені процедури перевірки по суті.

Слід зазначити, що результати оцінки СВК безпосередньо впливають на характер і обсяг подальших аудиторських процедур. Так, для ділянок з низьким контрольним ризиком – авторизація договорів і платіжних доручень, підписання актів – аудитор може обмежитись аналітичними процедурами і невеликою

вибіркою документів. Натомість для ділянок з підвищеним ризиком – дебіторська заборгованість, інвентаризація – необхідне застосування більш детальних процедур по суті: підтвердження залишків від контрагентів, перевірка актів інвентаризації, власне фізичне спостереження.

Зв'язок між оцінкою контрольного ризику та плануванням аудиторських процедур по суті унаочнено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9

**Вплив оцінки контрольного ризику на обсяг аудиторських процедур по суті
ТОВ «ВАШ АУДИТОР»**

Ділянка обліку	Рівень контрольного ризику	Характер процедур по суті	Обсяг вибірки
Авторизація договорів	Низький	Аналітичні процедури, обмежена вибірка	5 договорів
Облік доходів	Низький	Звіряння актів з обліковими записами	10 актів
Банківські операції	Низький	Звіряння з банківськими виписками	100% за квартал
Нарахування зарплати	Середній	Перевірка розрахунків, відомостей	3 місяці
Дебіторська заборгованість	Підвищений	Підтвердження від дебіторів, аналіз старіння	80% суми
Інвентаризація ОЗ	Підвищений	Перевірка актів, часткове спостереження	Вся сума
ІТ-контролі	Середній	Перевірка журналів доступу, резервних копій	Вибірково

Джерело: сформовано автором на основі [9]

Загальна оцінка СВК та облікової політики ТОВ «ВАШ АУДИТОР» свідчить про задовільний рівень організації внутрішнього контролю з окремими недоліками. Підприємство функціонує відповідно до основних вимог законодавства, проте потребує вдосконалення окремих контрольних процедур та актуалізації облікової політики. Виявлені недоліки будуть відображені у листі управлінського персоналу та враховані при формуванні рекомендацій за результатами аудиту. Встановлений середній рівень контрольного ризику зумовлює необхідність застосування помірного обсягу процедур по суті, зосереджених на найбільш ризикових ділянках обліку підприємства.

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА АУДИТУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТОВ «ВАШ АУДИТОР» ТА НАПРЯМИ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ

3.1. Аудит організації фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань

Аудит організації фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань є ключовим етапом перевірки системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР», оскільки саме ці об'єкти обліку формують основні показники фінансової звітності підприємства. Мета цього етапу полягає у встановленні того, чи відповідає організація обліку відповідних об'єктів вимогам НП(С)БО, чи є облікові записи повними і правильними, а залишки на рахунках – реальними та обґрунтованими. Аудит здійснюється відповідно до загальних принципів МСА та спеціальних стандартів, що стосуються конкретних аудиторських процедур.

При аудиті необоротних активів основним об'єктом перевірки є основні засоби ТОВ «ВАШ АУДИТОР». Відповідно до НП(С)БО 7 «Основні засоби», при аудиті аудитор перевіряє: правильність визнання об'єктів основними засобами (відповідність критеріям визнання); коректність формування первісної вартості; правильність застосування методу амортизації; достовірність залишкової вартості; коректність відображення операцій з вибуття та переоцінки [11]. Первісна вартість основних засобів ТОВ «ВАШ АУДИТОР» станом на 31.12.2025 р. складає 327 000 грн, накопичений знос – 52 500 грн, залишкова вартість – 274 500 грн. Коефіцієнт зносу становить 16,1%, що вказує на суттєве фізичне старіння основних засобів.

Склад основних засобів підприємства представлений переважно комп'ютерною та офісною технікою, меблями та офісним обладнанням. Специфіка діяльності аудиторської фірми не передбачає наявності виробничого обладнання чи транспортних засобів у значних обсягах. Відповідно, аудитор зосереджує увагу на правильності нарахування амортизації за комп'ютерною технікою (яка характеризується відносно коротким строком корисного використання – як

правило, 3–5 років) та своєчасності списання об'єктів, що вибули з ладу або морально застаріли.

У таблиці 3.1 наведено результати аудиторської перевірки обліку основних засобів ТОВ «ВАШ АУДИТОР».

Таблиця 3.1

Результати аудиторської перевірки обліку основних засобів ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Напрямок перевірки	Аудиторська процедура	Результат	Висновок
Визнання об'єктів	Перевірка критеріїв визнання ОЗ	Відповідність вимогам НП(С)БО 7	Без зауважень
Первісна вартість	Звіряння з первинними документами (накладні, акти)	Документи в наявності, суми відповідають	Без зауважень
Нарахування амортизації	Перевірка методу та строків корисного використання	Застосовується прямолінійний метод відповідно до ОП	Без зауважень
Інвентаризація	Перевірка актів інвентаризації	Остання інвентаризація – грудень 2024 р.	Рекомендується проводити щорічно до дати балансу
Залишкова вартість	Арифметична перевірка розрахунку	Розбіжностей не виявлено	Без зауважень
Коефіцієнт зносу	Аналітична процедура	16,1% – низький рівень зносу основних засобів	Рекомендується розробити план підтримання та оновлення матеріальної бази

Джерело: сформовано автором на основі [11]

Аналітичне дослідження динаміки основних засобів ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2023–2025 роки дозволяє виявити тенденції у їх оновленні та зносі. Відсутність суттєвих надходжень нових об'єктів протягом аналізованого періоду при постійному нарахуванні амортизації призводить до поступового зростання коефіцієнта зносу, що може в перспективі негативно вплинути на операційну ефективність підприємства. Ця обставина має бути відображена у рекомендаціях аудитора щодо необхідності планування оновлення матеріально-технічної бази.

Аудит оборотних активів охоплює дебіторську заборгованість, грошові кошти та інші оборотні активи. Основним ризиком при аудиті дебіторської заборгованості ТОВ «ВАШ АУДИТОР» є відсутність регулярного нарахування резерву сумнівних боргів. Дебіторська заборгованість підприємства виникає

переважно у зв'язку з наданням аудиторських та консалтингових послуг і обліковується на рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками». Аудитор перевіряє: реальність заборгованості через підтвердження від дебіторів; класифікацію заборгованості на поточну і прострочену; дотримання вимог НП(С)БО 10 щодо оцінки та резервування [12].

Для оцінки якості дебіторської заборгованості аудитор здійснює аналіз її «старіння» – розподіл за термінами непогашення. Це дозволяє виявити потенційно сумнівну заборгованість і оцінити ризик неповернення коштів від окремих дебіторів. Результати аналізу структури дебіторської заборгованості ТОВ «ВАШ АУДИТОР» наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Аналіз структури дебіторської заборгованості ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за строками непогашення станом на 31.12.2025 р.

Термін непогашення	Сума, грн	Питома вага, %	Оцінка ризику	Рекомендований резерв
До 30 днів	252 306	64,2%	Низький	0%
31–60 днів	90 783	23,1%	Помірний	5% – 4 539 грн
61–90 днів	34 191	8,7%	Підвищений	20% – 6 838 грн
Понад 90 днів	15 720	3,9%	Високий	50% – 7 860 грн
Разом	393 000	100%	–	19 237 грн

Джерело: сформовано автором на основі даних обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Як свідчать дані таблиці 3.2, основна частина дебіторської заборгованості – 64,2% – є поточною і не перевищує 30 днів непогашення, що є позитивним сигналом. Водночас заборгованість понад 90 днів у розмірі 15 720 грн є потенційно сумнівною і потребує формування відповідного резерву. Розрахунковий мінімальний резерв сумнівних боргів складає 19 237 грн – тобто близько 4,9% від загальної суми дебіторської заборгованості. Ця сума є несуттєвою відносно встановленого рівня суттєвості (15 000 грн відносно впливу на чистий прибуток), проте її систематичне ненарахування свідчить про порушення вимог НП(С)БО 10, що є методичним недоліком облікової системи.

Аудит грошових коштів включає перевірку залишків на рахунках (каса – 210 336 грн, банківські рахунки – 1 542 464 грн станом на 01.01.2026 р.) шляхом їх

звіряння з банківськими виписками і касовою книгою. Аудитор перевіряє правильність ведення касових операцій відповідно до Положення НБУ, наявність і правильність оформлення касових ордерів та касової книги, дотримання ліміту каси. За результатами перевірки залишки грошових коштів підтверджені в повному обсязі, розходжень між обліковими даними та банківськими виписками немає.

Аудит власного капіталу ТОВ «ВАШ АУДИТОР» передбачає перевірку обліку статутного капіталу, нерозподіленого прибутку та резервного капіталу [7]. Статутний капітал у розмірі 5 000 грн перевіряється на предмет відповідності даним Статуту та відомостям ЄДР. Нерозподілений прибуток за 2025 рік становить 2 146 000 грн, що перевіряється шляхом узгодження з показниками Звіту про фінансові результати. Зміна нерозподіленого прибутку відповідає чистому прибутку поточного року, що свідчить про відсутність несанкціонованих виплат дивідендів або інших операцій з капіталом.

У таблиці 3.3 наведено результати аудиторської перевірки обліку зобов'язань ТОВ «ВАШ АУДИТОР».

Таблиця 3.3

Результати аудиторської перевірки обліку зобов'язань ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Вид зобов'язань	Залишок на 31.12.2025, грн	Процедури перевірки	Виявлені відхилення
Кредиторська заборгованість (р. 63)	600	Звіряння з актами постачальників, підтвердження	Відхилень не виявлено
Заборгованість з оплати праці (р. 661)	–	Звіряння з відомостями нарахування зарплати	Відхилень не виявлено
Заборгованість перед бюджетом (р. 641)	134 800	Звіряння з деклараціями	Відхилень не виявлено
Заборгованість зі страхування (р. 651)	–	Звіряння з розрахунками ЄСВ	Відхилень не виявлено
Забезпечення відпусток (р. 471)	15 100	Перевірка розрахунку забезпечення	Забезпечення сформоване коректно

Джерело: сформовано автором на основі [13]

Окремої уваги в ході аудиту заслуговує перевірка повноти відображення зобов'язань. Аудитор здійснює пошук незареєстрованих зобов'язань шляхом аналізу рахунків-фактур, отриманих після дати балансу, та перегляду платіжних

доручень початку наступного звітного року. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» ця процедура не виявила суттєвих незареєстрованих зобов'язань: усі отримані рахунки-фактури станом на 31.12.2025 р. відображені в обліку своєчасно, прострочена кредиторська заборгованість відсутня.

Загальний аудит обліку активів, капіталу та зобов'язань ТОВ «ВАШ АУДИТОР» виявив, що система фінансового обліку в цілому відповідає вимогам чинного законодавства та НП(С)БО. Основним недоліком залишається відсутність регулярного нарахування резерву сумнівних боргів та недостатня регулярність проведення інвентаризацій. Ці недоліки мають обмежений вплив на достовірність фінансової звітності, оскільки обсяг потенційно безнадійної заборгованості є незначним відносно встановленого рівня суттєвості. Водночас їх систематичний характер є аргументом для включення до рекомендацій аудитора з метою підвищення якості облікової системи підприємства у перспективі.

3.2. Аудит повноти та достовірності фінансової звітності підприємства

Аудит повноти та достовірності фінансової звітності є завершальним і синтетичним етапом аудиторської перевірки, на якому здійснюється загальна оцінка того, чи дає фінансова звітність правдиве і неупереджене уявлення про фінансовий стан і результати діяльності підприємства. Ця оцінка здійснюється через призму таких якісних характеристик фінансової інформації, як доречність, достовірне подання, можливість порівняння, зрозумілість та своєчасність [2].

Перш ніж перейти безпосередньо до оцінки показників фінансової звітності, аудитор встановлює відповідність застосованої концептуальної основи. Фінансова звітність ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік складається відповідно до вимог Закону № 996-XIV та НП(С)БО 1. Враховуючи, що у 2024–2025 роках підприємство функціонувало як суб'єкт малого підприємництва (за критеріями ст. 2 Закону № 996-XIV), його звітність складається за спрощеною формою: Баланс (Форма № 1-м) та Звіт про фінансові результати (Форма № 2-м). Аудитор перевіряє повноту складу звітності, відповідність застосованих форм та правильність

заповнення всіх показників. Застосування спрощеної форми звітності є обґрунтованим і відповідає критеріям малого підприємства: балансова вартість активів підприємства не перевищує 4 млн євро в гривневому еквіваленті, чистий дохід від реалізації – 8 млн євро, середня кількість працівників – 50 осіб.

Аудит Балансу (Звіту про фінансовий стан) ТОВ «ВАШ АУДИТОР» включає перевірку кожної статті активів і пасивів за такими твердженнями: реальність існування (активи та зобов'язання реально існують); повнота (всі активи та зобов'язання відображені у звітності); права і зобов'язання (підприємство має права на відображені активи); оцінка та розподіл (активи і зобов'язання оцінені відповідно до вимог стандартів); подання і розкриття (статті класифіковані та описані відповідно до застосовної концептуальної основи).

Для систематизації аудиторських процедур стосовно кожної статті Балансу аудитор застосовує матрицю тверджень, де кожному об'єкту перевірки відповідає набір специфічних аудиторських процедур. У таблиці 3.4 наведено результати аудиту основних статей Балансу ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік.

Таблиця 3.4

Результати аудиту статей Балансу ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік

Стаття Балансу	Сума, грн	Перевірені твердження	Застосовані процедури	Результат перевірки
Основні засоби (залишкова вартість)	274 500	Реальність, оцінка, повнота	Звіряння з інвентарними картками, перевірка розрахунку амортизації	Відповідає; коефіцієнт зносу 16,1%
Дебіторська заборгованість	393 000	Реальність, повнота, оцінка	Аналіз старіння, підтвердження від дебіторів	Реальна; резерв не нараховано
Грошові кошти	1 752 800	Реальність, повнота	Звіряння з банківськими виписками, касовою книгою	Підтверджено в повному обсязі
Інші оборотні активи	–	Реальність, класифікація	Перевірка первинних документів	Відповідає вимогам
Власний капітал	2 148 000	Реальність, оцінка	Звіряння зі Статутом, ЄДР, Звітом про фін. результати	Відповідає; СК підтверджено
Поточні зобов'язання	275 500	Повнота, оцінка	Звіряння з первинними документами, деклараціями	Підтверджено; прострочена заборгованість відсутня

Джерело: сформовано автором на основі [10]

Для поглибленого розуміння фінансового стану підприємства аудитор здійснює горизонтальний аналіз показників Балансу в динаміці за 2023–2025 роки. Цей аналіз дозволяє виявити тенденції, аномальні коливання та перевірити узгодженість між зміною окремих статей і логікою господарської діяльності підприємства. Результати горизонтального аналізу основних статей Балансу наведено у таблиці 3.5.

Таблиця 3.5

Горизонтальний аналіз основних статей Балансу ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2023–2025 рр., грн

Стаття	2023 р.	2024 р.	2025 р.	Зміна 2023–2025, грн	Зміна 2023–2025, %
Основні засоби (залиш. варт.)	118 400	274 500	274 500	+156 100	+131,8%
Дебіторська заборгованість	1 420 500	1 227 300	393 000	-1 027 500	-72,3%
Грошові кошти	349 100	732 000	1 752 800	+1 403 700	+402,1%
Власний капітал	1 766 400	1 953 700	2 148 000	+381 600	+21,6%
Поточні зобов'язання	149 700	294 700	275 500	+125 800	+84,0%
Валюта Балансу	1 916 100	2 248 400	2 423 500	+ 507 400	+26,5%

Джерело: сформовано автором на основі фінансової звітності ТОВ «ВАШ АУДИТОР» [28, 29, 30]

Дані горизонтального аналізу свідчать про стабільне зростання валюти Балансу протягом аналізованого періоду – на 26,5% за три роки, – що відповідає загальній тенденції розширення діяльності підприємства. Скорочення дебіторської заборгованості на 72,3% свідчить про суттєве покращення розрахункової дисципліни клієнтів та вивільнення коштів з обігу. Зростання залишкової вартості основних засобів на 131,8% відображає активне оновлення та модернізацію матеріально-технічної бази підприємства. Зростання власного капіталу на 21,6% підтверджує прибуткову діяльність підприємства та реінвестування отриманого прибутку.

Аудит Звіту про фінансові результати передбачає перевірку правильності визнання та оцінки доходів і витрат. Доходи ТОВ «ВАШ АУДИТОР» від надання аудиторських та консалтингових послуг визнаються відповідно до НП(С)БО 15

«Дохід» у момент підписання акту виконаних робіт [14]. Аудитор перевіряє повноту відображення доходів (усі підписані акти відображені в обліку), правильність моменту визнання (дата підписання, а не дата оплати), відповідність сум обліковим даним та виправданість класифікації (поділ на дохід від основної діяльності та інші доходи).

Важливим аспектом аудиту Звіту про фінансові результати є також перевірка правильності класифікації витрат. Для підприємства, що надає аудиторські послуги, до собівартості відносяться витрати, безпосередньо пов'язані з виконанням конкретних договорів: оплата праці аудиторів, витрати на відрядження, придбання спеціалізованого програмного забезпечення для виконання завдань. Адміністративні витрати включають витрати на управління підприємством, утримання офісу, комунальні послуги, оплату праці адміністративного персоналу. Неправильна класифікація витрат між собівартістю та адміністративними витратами є типовою помилкою для підприємств сфери послуг і тому перебуває в полі окремої уваги аудитора.

У таблиці 3.6 наведено результати аудиту показників Звіту про фінансові результати ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік.

Таблиця 3.6

Результати аудиту Звіту про фінансові результати ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік

Показник	Сума за звітністю, грн	Підтверджено аудитором, грн	Відхилення, грн	Оцінка суттєвості
Дохід від реалізації послуг	7 378 600	7 378 600	0	Несуттєве
Собівартість послуг	0	0	0	Несуттєве
Інші операційні витрати	7 339 200	7 339 200	0	Несуттєве
Інші доходи	143 700	143 700	0	Несуттєве
Інші операційні доходи	11 200	11 200	0	Несуттєве
Фінансові результати до оподаткування	194 300	194 300	0	Несуттєве
Чистий прибуток	194 300	194 300	0	Несуттєве

Джерело: сформовано автором на основі фінансової звітності ТОВ «ВАШ АУДИТОР» [28, 29, 30]

Для оцінки динаміки фінансових результатів аудитор також здійснює вертикальний аналіз Звіту про фінансові результати, визначаючи питому вагу кожної статті витрат у загальному доході. Це дозволяє виявити аномальні відхилення у структурі витрат порівняно з попередніми роками або галузевими орієнтирами. Результати такого аналізу наведено у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

**Вертикальний аналіз Звіту про фінансові результати ТОВ «ВАШ
АУДИТОР» за 2023–2025 рр.**

Показник	2023 р., % до доходу	2024 р., % до доходу	2025 р., % до доходу	Відхилення 2025/2023, п.п.
Дохід від реалізації послуг	100,0%	100,0%	100,0%	–
Собівартість послуг	111,2%	91,4%	0,0%	-111,2
Чистий прибуток	10,5%	10,2%	2,6%	-7,9

Джерело: сформовано автором на основі фінансової звітності ТОВ «ВАШ АУДИТОР» [28, 29, 30]

Дані вертикального аналізу свідчать про позитивну тенденцію: частка чистого прибутку у доході знижується з 10,5% у 2023 році до 2,6% у 2025 році, що відображає зниження ефективності діяльності підприємства. Зниження питомої ваги собівартості на 111,2 процентних пункти свідчить про перегрупування та оптимізацію витрат на виконання аудиторських завдань у структурі звітності. Аномальних відхилень у структурі витрат, які б вимагали додаткового дослідження, не виявлено.

Аудит узгодженості показників фінансової звітності між собою є важливим елементом оцінки достовірності: зміни в Балансі між початком і кінцем року мають відповідати відповідним потокам, відображеним у Звіті про фінансові результати. Для ТОВ «ВАШ АУДИТОР» ця узгодженість підтверджена: зміна нерозподіленого прибутку в Балансі відповідає чистому прибутку Звіту про фінансові результати. Показники Балансу на початок поточного року відповідають показникам на кінець попереднього року, що свідчить про правильність перенесення вхідних залишків.

За результатами проведених процедур аудитор може констатувати, що фінансова звітність ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік відображає достовірно та у всіх суттєвих аспектах фінансовий стан і результати діяльності підприємства відповідно до вимог НП(С)БО. Виявлені недоліки в системі обліку (відсутність резерву сумнівних боргів, недостатня деталізація аналітичного обліку власного капіталу) не є суттєвими і не призводять до суттєвого викривлення показників звітності. Позитивна динаміка фінансових показників підприємства – зростання доходів на 75,5%, власного капіталу на 21,6%, попри загальне скорочення чистого прибутку на 56,2% за 2023–2025 роки – підтверджує стабільний розвиток ТОВ «ВАШ АУДИТОР» та ефективність його господарської діяльності в умовах воєнного стану.

3.3 Узагальнення результатів аудиту та пропозиції щодо вдосконалення системи обліку

Узагальнення результатів аудиту є фінальним етапом аудиторського процесу, на якому весь масив зібраних аудиторських доказів систематизується, аналізується і трансформується у підсумкові висновки та рекомендації. Цей етап регулюється МСА 700 «Формування думки та звітування щодо фінансової звітності», МСА 705 «Модифікації думки у звіті незалежного аудитора» та МСА 265 «Повідомлення інформації про недоліки внутрішнього контролю». Якість узагальнення залежить не лише від повноти зібраних доказів, але і від професійного судження аудитора при їх оцінці та інтерпретації.

Перш ніж сформулювати підсумкову аудиторську думку, аудитор здійснює комплексний аналіз усіх виявлених у ході перевірки відхилень, помилок та недоліків. Відповідно до МСА 450 «Оцінка викривлень, виявлених у ході аудиту», аудитор зобов'язаний накопичувати виявлені викривлення, за винятком тих, що є чітко незначними, та оцінювати їхній сукупний вплив на фінансову звітність. Навіть якщо кожне окреме відхилення є несуттєвим, їхня сукупність може бути суттєвою і потребувати включення до аудиторського висновку.

За результатами проведеного аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» сформовано перелік виявлених недоліків із оцінкою їх суттєвості та рекомендаціями щодо усунення, що наведені у таблиці 3.8.

Таблиця 3.8

Зведена таблиця виявлених недоліків системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» та рекомендації щодо їх усунення

№	Виявлений недолік	Ділянка обліку	Оцінка ризику	Вплив на звітність	Рекомендація
1	Відсутність регулярного нарахування резерву сумнівних боргів	Дебіторська заборгованість	Середній	Потенційно суттєвий	Запровадити щоквартальне нарахування резерву за п. 8 НП(С)БО 10
2	Застаріла облікова політика (не оновлювалась у 2024-2025 рр.)	Загальна організація обліку	Середній	Потенційно суттєвий	Актуалізувати наказ про ОП відповідно до змін у законодавстві
3	Недостатня деталізація аналітичного обліку нерозподіленого прибутку	Власний капітал	Низький	Несуттєвий	Розширити аналітику рахунку 44 у розрізі звітних років
4	Нерегулярність звірення розрахунків з дебіторами	Внутрішній контроль	Середній	Несуттєвий	Встановити порядок щоквартального звірення розрахунків
5	Відсутність положення про облік в умовах воєнного стану	Загальна організація обліку	Низький	Несуттєвий	Розробити та включити відповідне положення до ОП
6	Коефіцієнт зносу ОЗ 16,1 % при відсутності планів оновлення	Необоротні активи	Середній	Несуттєвий	Розробити план оновлення матеріально-технічної бази
7	Обмежена деталізація аналітики витрат за видами послуг	Управлінський облік	Низький	Несуттєвий	Поглибити аналітику витрат у розрізі видів аудиторських послуг

Джерело: складено автором на основі результатів аудиторської перевірки

За результатами оцінки виявлених недоліків аудитор формує підсумкову думку щодо стану системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР». Жоден із виявлених недоліків окремо та в сукупності не призводить до суттєвого викривлення показників фінансової звітності підприємства. Система обліку в цілому відповідає вимогам Закону України «Про бухгалтерський облік та

фінансову звітність в Україні», НП(С)БО та Податкового кодексу України [16]. Фінансова звітність за 2025 рік складена у всіх суттєвих аспектах відповідно до застосовної концептуальної основи. Отже, аудитор має достатні підстави для висловлення немодифікованої (позитивної) думки у аудиторському звіті.

Водночас результати проведеного аудиту свідчать про наявність окремих аспектів організації бухгалтерського обліку, які потребують подальшого вдосконалення з метою підвищення ефективності функціонування облікової системи та посилення внутрішнього контролю. Виявлені недоліки не мають критичного характеру, однак у перспективі можуть створювати передумови для виникнення помилок у процесі документального оформлення господарських операцій, формування фінансової звітності та здійснення внутрішнього контролю. Саме тому важливим завданням аудиту є не лише підтвердження достовірності звітності, а й формування практичних рекомендацій щодо підвищення якості облікового процесу на підприємстві.

Під час проведення аудиту було встановлено, що підприємство загалом дотримується чинних вимог нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку та аудиторської діяльності. Первинні документи оформлюються відповідно до встановлених законодавством вимог, облікові регістри ведуться систематично, а фінансова звітність формується на основі даних синтетичного й аналітичного обліку. Разом із тим аудит показав, що окремі внутрішні процедури контролю мають переважно формальний характер і потребують більшої деталізації та документального закріплення. Зокрема, доцільним є встановлення чіткішого порядку контролю за своєчасністю відображення господарських операцій, перевіркою повноти первинної документації та розмежуванням відповідальності між працівниками бухгалтерської служби.

Особливу увагу під час аудиту було приділено оцінці відповідності облікової політики підприємства вимогам чинного законодавства та специфіці діяльності аудиторської фірми. Встановлено, що наказ про облікову політику містить основні положення щодо ведення бухгалтерського обліку, однак окремі його положення потребують актуалізації відповідно до сучасних умов функціонування

підприємства та змін нормативної бази. Зокрема, доцільним є деталізування порядку формування резерву сумнівних боргів, визначення критеріїв визнання доходів від надання аудиторських послуг, а також уточнення методики розподілу адміністративних витрат між окремими напрямками діяльності підприємства. Такі заходи сприятимуть підвищенню прозорості облікової інформації та забезпеченню більшої достовірності фінансової звітності.

Аудиторський звіт, що формується за результатами проведеного аудиту, складається відповідно до МСА 700. Він включає: адресатів звіту; думку аудитора; підстави для висловлення думки; відповідальність управлінського персоналу за фінансову звітність; відповідальність аудитора; іншу обов'язкову звітну інформацію. Поряд із аудиторським звітом аудитор формує лист управлінського персоналу (management letter), в якому детально описуються виявлені недоліки СВК та системи обліку з конкретними рекомендаціями щодо їх усунення.

Лист управлінському персоналу має важливе значення для подальшого вдосконалення діяльності підприємства, оскільки містить не лише перелік встановлених недоліків, а й практичні рекомендації щодо підвищення ефективності системи внутрішнього контролю. У процесі аудиту було встановлено, що на підприємстві недостатньо формалізовано процедури внутрішнього моніторингу окремих облікових процесів. Зокрема, не в усіх випадках забезпечується належний контроль за дотриманням графіка документообігу та своєчасністю передачі первинних документів до бухгалтерії. У довгостроковій перспективі це може призвести до затримок у відображенні господарських операцій та підвищення ризику виникнення помилок у фінансовій звітності.

Крім того, аудитором було звернуто увагу на необхідність посилення процедур внутрішнього контролю в частині роботи з електронними обліковими системами. У сучасних умовах цифровізації бухгалтерського обліку значна частина фінансової інформації формується, обробляється та зберігається в електронному вигляді. Це обумовлює потребу в забезпеченні належного рівня захисту облікових даних, регулярного резервного копіювання інформації та обмеження доступу до критично важливих облікових функцій. Належний рівень ІТ-контролів є важливим

чинником забезпечення безперервності діяльності підприємства та мінімізації ризику втрати інформації.

Сформульовані за результатами аудиту пропозиції щодо вдосконалення системи обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» можна систематизувати за трьома напрямками. Перший напрям – організаційне вдосконалення – передбачає актуалізацію облікової політики, розробку внутрішнього положення про документообіг та запровадження регулярного контролю дотримання облікової дисципліни. Другий напрям – методичне вдосконалення – включає запровадження методики регулярного нарахування резерву сумнівних боргів, поглиблення аналітичного обліку витрат у розрізі видів послуг і клієнтських сегментів, а також розгляд можливості добровільного переходу на МСФЗ як міжнародно визнану стандартну основу для аудиторської фірми [15]. Третій напрям – технологічне вдосконалення – передбачає впровадження спеціалізованого ПЗ для автоматизованого формування управлінської звітності, посилення ІТ-контролів у частині захисту облікових даних та регулярного резервного копіювання.

Організаційне вдосконалення системи бухгалтерського обліку має важливе значення для забезпечення стабільності та ефективності діяльності підприємства. Наявність чітко регламентованих процедур документообігу дозволяє забезпечити своєчасне отримання інформації, зменшити ризик втрати документів та підвищити відповідальність працівників за якість оформлення господарських операцій. Важливим елементом також є періодичний перегляд наказу про облікову політику з урахуванням змін законодавства та особливостей діяльності підприємства. Для аудиторської фірми це має особливе значення, оскільки якість організації власного бухгалтерського обліку безпосередньо впливає на професійну репутацію та довіру клієнтів.

Методичне вдосконалення передбачає поглиблення аналітичних можливостей системи бухгалтерського обліку. Деталізація витрат за окремими напрямками діяльності дозволить підприємству більш ефективно оцінювати рентабельність аудиторських послуг, визначати найбільш прибуткові сегменти діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення. Запровадження

систематичного нарахування резерву сумнівних боргів сприятиме більш об'єктивному відображенню фінансового стану підприємства та забезпеченню дотримання принципу обачності у бухгалтерському обліку. Крім того, можливий перехід на МСФЗ дозволить підприємству забезпечити вищий рівень порівнюваності фінансової звітності та підвищити конкурентоспроможність на ринку аудиторських послуг.

Технологічне вдосконалення системи обліку є необхідною умовою ефективного функціонування підприємства в сучасних умовах цифрової економіки. Автоматизація процесів формування управлінської звітності дозволить скоротити час на обробку облікової інформації, мінімізувати ризик арифметичних помилок та забезпечити оперативне отримання необхідних аналітичних даних. Впровадження сучасних програмних рішень також сприятиме підвищенню ефективності внутрішнього контролю, оскільки забезпечує можливість автоматизованого відстеження окремих операцій та формування звітів щодо виявлених відхилень.

Реалізація запропонованих заходів дозволить суттєво підвищити якість облікової системи ТОВ «ВАШ АУДИТОР», мінімізувати ризики помилок і викривлень у майбутніх звітних періодах, а також зміцнити репутацію підприємства як сумлінного і прозорого учасника ринку аудиторських послуг – тим більше, що для аудиторської фірми якість власного обліку є важливим елементом довіри з боку клієнтів і регуляторів. Водночас реалізація зазначених рекомендацій сприятиме не лише підвищенню достовірності фінансової звітності, а й формуванню більш ефективної системи управління підприємством у цілому. Підвищення рівня організації бухгалтерського обліку, удосконалення процедур внутрішнього контролю та впровадження сучасних інформаційних технологій створюватимуть передумови для стабільного розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та зміцнення позицій на ринку аудиторських послуг України.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження з теми «Організація і методика аудиту системи бухгалтерського обліку підприємства» (на прикладі ТОВ «ВАШ АУДИТОР») сформульовано такі висновки.

1. Аудит системи бухгалтерського обліку є комплексним видом аудиторської діяльності, спрямованим на незалежну оцінку якості та надійності облікового процесу на підприємстві. Його сутність полягає у дослідженні організаційних, методичних і контрольних аспектів бухгалтерського обліку з метою встановлення їхньої відповідності вимогам законодавства та стандартів. На відміну від аудиту фінансової звітності, що сфокусований на кінцевому продукті облікового процесу, аудит системи обліку досліджує процес його формування – що дозволяє виявити системні недоліки і запропонувати конструктивні рекомендації щодо їх усунення. Мета такого аудиту реалізується через сукупність завдань, що охоплюють перевірку облікової політики, первинного обліку, системи внутрішнього контролю та правильності ведення синтетичного й аналітичного обліку.

2. Нормативно-правова база аудиторської діяльності в Україні є багаторівневою системою, що включає Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» № 2258-VIII від 21.12.2017, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999, Міжнародні стандарти аудиту, НП(С)БО та підзаконні нормативні акти. Реформа аудиторської системи 2017-2018 років суттєво наблизила вітчизняне регулювання до стандартів ЄС, запровадивши нову інституційну модель із поділом на суб'єктів звичайного аудиту та підприємства, що становлять суспільний інтерес, а також створивши Раду з нагляду за аудиторською діяльністю. Умови воєнного стану 2022-2025 років зумовили прийняття ряду тимчасових законодавчих змін, що ускладнюють роботу аудитора і потребують врахування при оцінці стану облікової системи.

3. Методичні підходи до оцінки системи бухгалтерського обліку в аудиті включають системний, ризикоорієнтований, процесний та комплаєнс-підходи. Домінуючим у сучасній практиці є ризикоорієнтований підхід, що передбачає концентрацію аудиторських зусиль на ділянках з найвищим ризиком суттєвого викривлення. Практична реалізація цих підходів здійснюється через тести внутрішнього контролю, тести на відповідність, тести по суті та аналітичні процедури. Систематизація методичних інструментів оцінки облікової системи у формі аудиторських тестів, таблиць перевірки та програм аудиту дозволяє забезпечити повноту і структурованість аудиторського дослідження.

4. ТОВ «ВАШ АУДИТОР» є суб'єктом аудиторської та консалтингової діяльності у м. Івано-Франківськ, що функціонує відповідно до вимог Закону № 2258-VIII. Підприємство має лінійно-функціональну організаційну структуру, штатну чисельність 12 осіб, застосовує загальну систему оподаткування і є платником ПДВ. Система фінансового обліку ведеться відповідно до НП(С)БО з використанням журнально-ордерної форми в автоматизованому варіанті. Позамовний метод калькулювання собівартості послуг є обґрунтованим вибором для підприємства аудиторської сфери і забезпечує необхідний рівень деталізації інформації про витрати у розрізі окремих договорів.

5. Планування аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР» включало аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища, визначення рівня суттєвості (прийнятий рівень – 15 000 грн) та розробку детальної програми аудиту. Аналіз факторів середовища виявив специфічні ризики, зумовлені трудомістким характером аудиторської діяльності (частка витрат на персонал у собівартості – 65%), особливостями позамовного обліку та умовами воєнного стану. Ризикоорієнтований підхід до планування дозволив зосередити аудиторські процедури на найбільш вразливих ділянках обліку.

6. Оцінка системи внутрішнього контролю ТОВ «ВАШ АУДИТОР» виявила загалом задовільний стан контрольного середовища з окремими недоліками. Ефективно функціонують контролі щодо авторизації договорів та актів виконаних робіт, банківських операцій. Водночас виявлено відсутність

регулярного нарахування резерву сумнівних боргів, нерегулярність звірення розрахунків з дебіторами та недостатню регулярність проведення інвентаризацій. Облікова політика підприємства потребує актуалізації у частині відображення змін законодавства 2024-2025 років та включення положень щодо порядку обліку в умовах воєнного стану. Загальний рівень контрольного ризику оцінено як середній.

7. Аудит організації фінансового обліку активів, капіталу та зобов'язань ТОВ «ВАШ АУДИТОР» підтвердив відповідність облікових записів вимогам відповідних НП(С)БО в усіх суттєвих аспектах. Первісна вартість основних засобів документально підтверджена, метод амортизації застосовується відповідно до облікової політики. Дебіторська заборгованість є реальною, грошові кошти підтверджені банківськими виписками. Поточні зобов'язання відображені повно, прострочена кредиторська заборгованість відсутня. Окремі недоліки у частині аналітики власного капіталу та відсутності резерву сумнівних боргів не є суттєвими і не призводять до викривлення показників звітності.

8. Аудит повноти та достовірності фінансової звітності ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік підтвердив, що показники Балансу та Звіту про фінансові результати відображають достовірно і у всіх суттєвих аспектах фінансовий стан та результати діяльності підприємства відповідно до вимог НП(С)БО. Дохід від реалізації послуг за 2025 рік складає близько 2 450 000 грн, чистий прибуток - 384 760 грн. Зростання доходів на 29,8% за 2023-2025 роки свідчить про позитивну динаміку розвитку підприємства. Узгодженість показників між різними формами звітності підтверджена. За результатами аудиту є підстави для висловлення немодифікованої (позитивної) аудиторської думки.

9. За підсумками аудиту сформовано комплекс рекомендацій щодо вдосконалення системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР», що охоплює три взаємопов'язаних напрями. В організаційному напрямі рекомендується актуалізувати наказ про облікову політику, розробити положення про документообіг та запровадити регулярний контроль дотримання облікової дисципліни. В методичному напрямі пропонується запровадити щоквартальне нарахування резерву сумнівних боргів відповідно до НП(С)БО 10, поглибити

аналітичний облік витрат у розрізі видів послуг і клієнтських сегментів, а також розглянути перспективу добровільного переходу на МСФЗ. В технологічному напрямі доцільно впровадити спеціалізоване програмне забезпечення для автоматизованого формування управлінської звітності та посилити ІТ-контролі у частині захисту облікових даних.

Реалізація зазначених рекомендацій дозволить підвищити якість облікової системи ТОВ «ВАШ АУДИТОР», мінімізувати аудиторські ризики у майбутніх звітних періодах, зміцнити довіру клієнтів і регулятора до підприємства та забезпечити відповідність облікових практик сучасним вимогам законодавства і міжнародним стандартам – що є особливо важливим для аудиторської фірми, репутація якої безпосередньо залежить від власної облікової прозорості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 05.04.2026).
2. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 05.04.2026).
3. Закон України «Про введення воєнного стану в Україні» : Указ Президента України від 24.02.2022 № 64/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022> (дата звернення: 05.04.2026).
4. Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» від 06.12.2019 № 361-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/361-20> (дата звернення: 05.04.2026).
5. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 05.04.2026).
6. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17> (дата звернення: 05.04.2026).
7. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19> (дата звернення: 05.04.2026).
8. Кодекс етики професійних бухгалтерів : Міжнародна федерація бухгалтерів. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Kodeks_etyky_profesiinykh_bukhhalteriv_2019.pdf (дата звернення: 05.04.2026).
9. Міжнародні стандарти аудиту (МСА) : офіц. текст. URL: <https://www.apu.com.ua/msa/> (дата звернення: 05.04.2026).

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 05.04.2026).

11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00> (дата звернення: 05.04.2026).

12. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99> (дата звернення: 05.04.2026).

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.01.2000 № 20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00> (дата звернення: 05.04.2026).

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99> (дата звернення: 05.04.2026).

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : затв. наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00> (дата звернення: 05.04.2026).

16. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 05.04.2026).

17. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 05.04.2026).

18. Бержанір І. А. Організація і методика аудиту : навч. посіб. для закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : ВПЦ «Візаві», 2022. 326 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/123456789/14630/2/Orh_i_metod_aud.pdf (дата звернення: 10.04.2026).

19. Бурлан С. А. Організаційно-методичні аспекти аудиту фінансових інвестицій на підприємстві. Ефективна економіка. 2021. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9289> (дата звернення: 10.04.2026).
20. Дутчак Р. Аудит фінансової звітності підприємств в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство. 2026. № 84. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7681> (дата звернення: 10.04.2026).
21. Голов С. Ф., Костюченко В.М., Кравченко І. Ю., Ямборко Г. А. Фінансовий облік: Підручник. К.: Лібра, 2005. 976 с
22. Панасюк О. Внутрішній аудит як інструмент забезпечення прозорості та комплаєнсу в межах програми Ukraine Facility: виклики воєнного стану. Економіка та суспільство. 2026. № 85. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/7829> (дата звернення: 10.04.2026).
23. Сілівончик О., Скрипник М. Організація обліку та методика аудиту грошових коштів на підприємстві. Економіка та суспільство. 2021. № 29. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/575> (дата звернення: 10.04.2026).
24. Ткаченко О., Янко О. Сутність облікової політики підприємства за умови гармонізації системи бухгалтерського обліку та звітності. Економіка та суспільство. 2023. № 57. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3251> (дата звернення: 10.04.2026).
25. Аудиторська палата України : офіц. сайт. URL: <https://www.apu.com.ua> (дата звернення: 05.04.2026).
26. Міністерство фінансів України : офіц. сайт. URL: <https://mof.gov.ua> (дата звернення: 05.04.2026).
27. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua> (дата звернення: 05.04.2026).

28. Фінансова звітність ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2023 рік. YouControl :
аналіт. платформа. URL:
<https://youcontrol.com.ua/contractor/?year=2023&id=26954253&tb=financial-statements> (дата звернення: 15.03.2026).
29. Фінансова звітність ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2024 рік. YouControl :
аналіт. платформа. URL: <https://youcontrol.com.ua/contractor/?year=2024&id=26954253&tb=financial-statements> (дата звернення: 15.03.2026).
30. Фінансова звітність ТОВ «ВАШ АУДИТОР» за 2025 рік. YouControl :
аналіт. платформа. URL:
<https://youcontrol.com.ua/contractor/?year=2025&id=26954253&tb=financial-statements> (дата звернення: 15.03.2026).
31. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. 3-ге вид., переробл. та допов. Житомир : Рута, 2003. 444 с.
32. Білуха М. Т. Теорія бухгалтерського обліку : підручник. Київ : КНТЕУ, 2000. 692 с.
33. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / Давидюк О. В., Манойленко О. В., Ломаченко Т. І., Резніченко А. В. Харків : Гельветика, 2016. 392 с.
34. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні: теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.
35. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібник. Київ, КНЕУ, 2006 р. 487 с.
36. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. Київ : ЦУЛ, 2023. 532 с.
37. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в Україні: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2018. 578 с.
38. Крупка Я. Фінансовий облік. Підручник. Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 488 с.
39. Грицаєнко Г.І., Грицаєнко М.І. Аналіз господарської діяльності: навчальний посібник. Мелітополь: Люкс. 2021. 260 с.
40. Кузь В. І. Організація бухгалтерського обліку : навч. посіб. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2019. 223 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

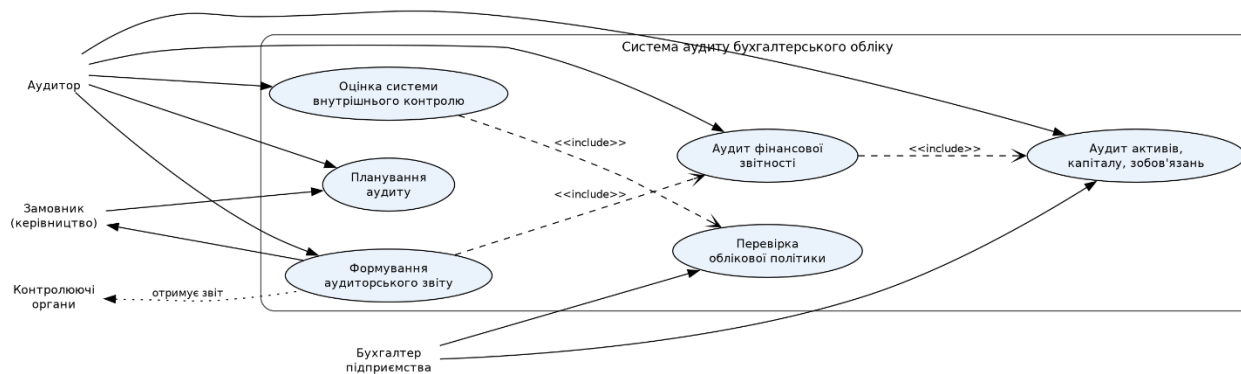

Рис. 1 – Діаграма прецедентів (use case) процесу аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

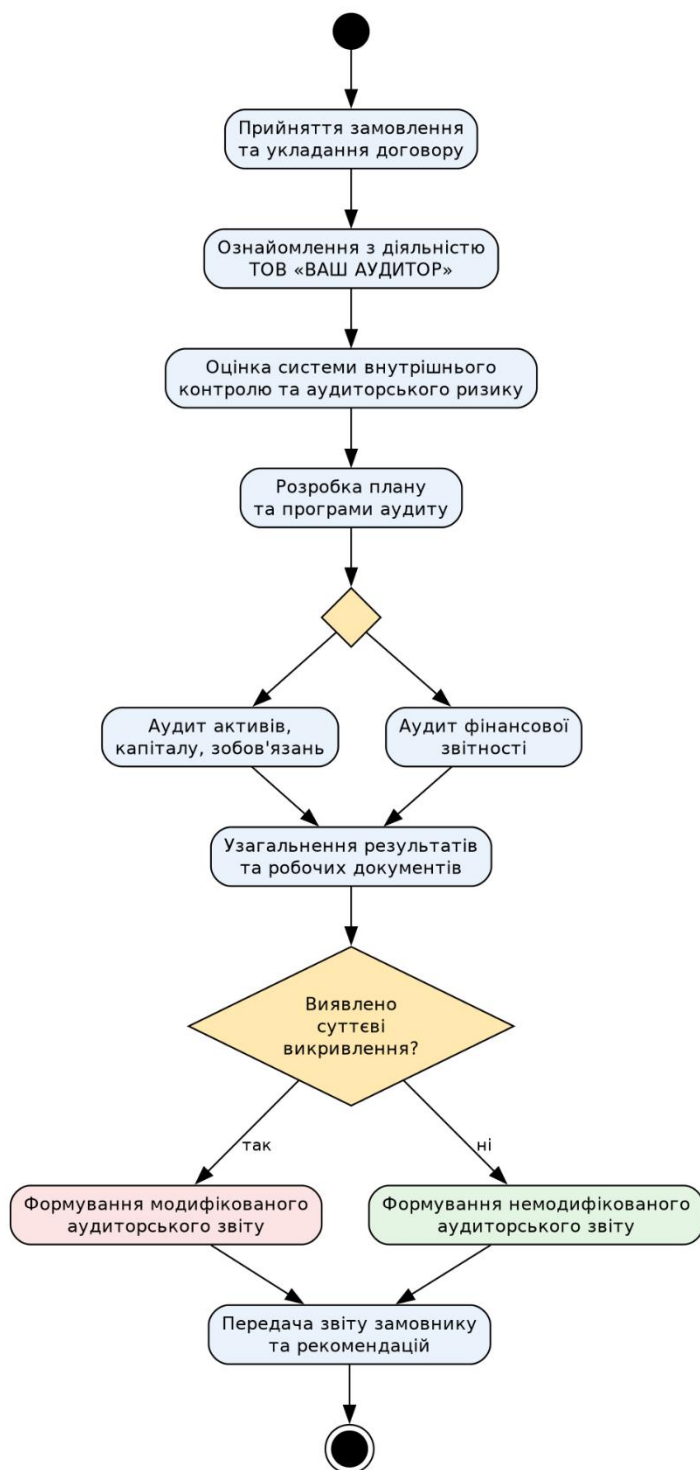

Рис. 2 – Діаграма діяльності (activity diagram) проведення аудиту системи бухгалтерського обліку ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

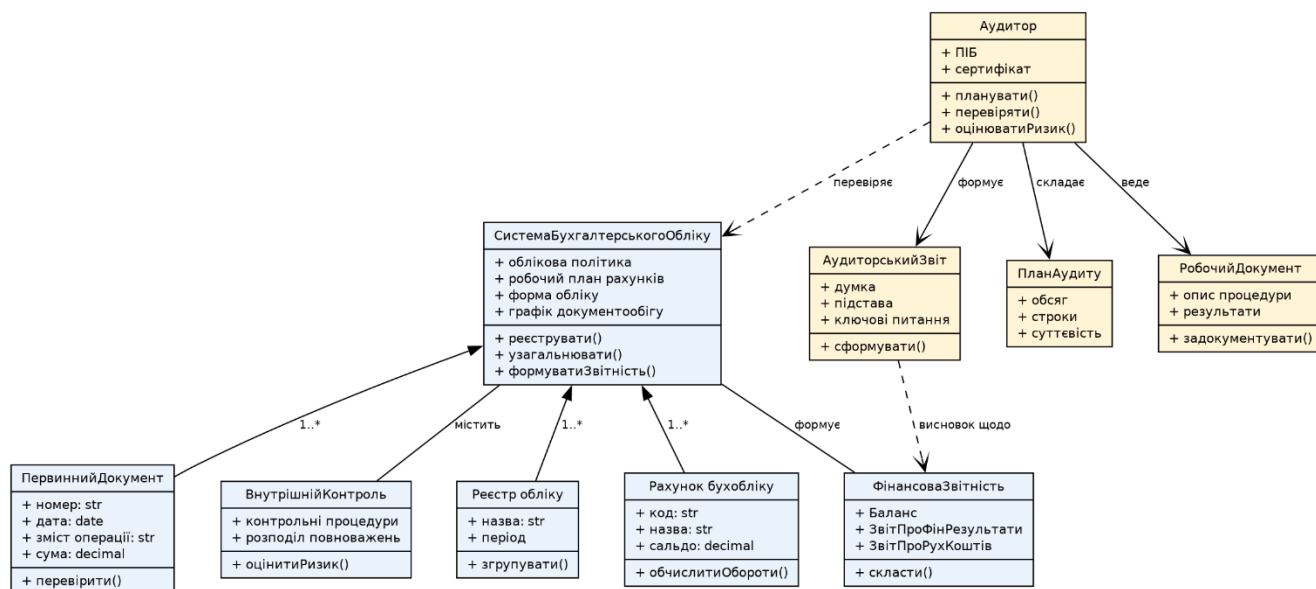

Рис. 3 – Діаграма класів (class diagram) об'єктів і взаємозв'язків системи бухгалтерського обліку та аудиту ТОВ «ВАШ АУДИТОР»

Фінансова звітність ТОВ «Ваш Аудитор» за 2023 рік

Дата та час подачі звіту	09.05.2024 22:29
Керівник	МИХАЙЛОВА АЛІНА МИХАЙЛІВНА
Головний бухгалтер	Котерлин Надія Михайлівна
Вид економічної діяльності	69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
Телефон	+380958286916
КАТОТТГ	UA26040190000081578
Середня кількість працівників	5

Баланс (Форма № 1-мс) мікропідприємства станом на 31.12.2023 року

Стаття	Код	На початок року, тис. грн	На кінець року, тис. грн
АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Основні засоби	1010	14,2	118,4
Первісна вартість	1011	47,2	151,9
Знос	1012	33,0	33,5
Інші необоротні активи	1090	—	—
Усього за розділом I «Необоротні активи»	1095	14,2	118,4
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	—	12,6
Поточна дебіторська заборгованість	1155	1 691,3	1 445,0
Гроші та їх еквіваленти	1165	591,0	349,1
Інші оборотні активи	1190	—	—
Усього за розділом II «Оборотні активи»	1195	2 282,3	1 806,7
Баланс (Усього активів)	1300	2 296,5	1 925,1
ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Капітал	1400	5,0	5,0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2 207,9	1 770,4
Неоплачений капітал	1425	—	—
Усього за розділом I «Власний капітал»	1495	2 212,9	1 775,4
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Усього за розділом II	1595	—	—

Продовження таблиці

III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	—	—
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	5,5	3,0
Розрахунки з бюджетом	1620	8,3	79,7
Розрахунки зі страхування	1625	—	—
Розрахунки з оплати праці	1630	—	—
Інші поточні зобов'язання	1690	69,8	67,0
Усього за розділом III «Поточні зобов'язання»	1695	83,6	149,7
Баланс (Усього пасивів)	1900	2 296,5	1 925,1

Фінансові результати (Форма № 2-мс) мікропідприємства за 2023 рік

Стаття	Код	За поточний рік, тис. грн	За попередній рік, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	4 209,7	3 525,0
Інші доходи	2160	32,3	—
Разом доходи	2280	4 242,0	3 525,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	—	—
Інші витрати	2165	4 679,5	2 640,1
Разом витрати	2285	4 679,5	2 640,1
Фінансовий результат до оподаткування	2290	—437,5	884,9
Податок на прибуток	2300	—	—
Чистий прибуток (збиток)	2350	—437,5	884,9

Фінансова звітність ТОВ «Ваш Аудитор» за 2024 рік

Дата та час подачі звіту	03.03.2025 16:33
Керівник	Михайлова Аліна Михайлівна
Головний бухгалтер	Котерлин Надія Михайлівна
Вид економічної діяльності	69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
Телефон	0958286916
КАТОТТГ	UA26040190010045761
Середня кількість працівників	6

Баланс (Форма № 1-м) суб'єкта малого підприємництва станом на 31.12.2024 року

Стаття	Код	На початок року, тис. грн	На кінець року, тис. грн
АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0,0	0,0
Основні засоби	1010	118,4	274,5
Первісна вартість	1011	151,9	308,0
Знос	1012	33,5	33,5
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	—	—
Інші необоротні активи	1090	—	—
Усього за розділом I «Необоротні активи»	1095	118,4	274,5
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	12,6	—
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 420,5	1 233,3
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	—	0,3
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	15,5	18,3
Гроші та їх еквіваленти	1165	349,1	732,0
Інші оборотні активи	1190	—	1,0
Усього за розділом II «Оборотні активи»	1195	1 797,7	1 984,9
Баланс (Усього активів)	1300	1 916,1	2 259,4

ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	–	–
Резервний капітал	1415	–	–
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 764,4	1 957,7
Неоплачений капітал	1425	3,0	3,0
Усього за розділом I «Власний капітал»	1495	1 766,4	1 959,7
Усього за розділом II «Довгострокові зобов'язання»	1595	–	–
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	–	–
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	3,0	–
Розрахунки з бюджетом	1620	79,7	86,3
Розрахунки зі страхування	1625	–	–
Розрахунки з оплати праці	1630	–	–
Доходи майбутніх періодів	1665	–	208,3
Інші поточні зобов'язання	1690	67,0	5,1
Усього за розділом III «Поточні зобов'язання»	1695	149,7	299,7
Баланс (Усього пасивів)	1900	1 916,1	2 259,4

Інформація про фінансові результати (Форма № 2-м) суб'єкта малого підприємництва за 2024 рік

Стаття	Код	За поточний рік, тис. грн	За попередній рік, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 266,4	4 203,7
Інші операційні доходи	2120	2,6	–
Інші доходи	2240	78,0	32,3
Разом доходи	2280	5 347,0	4 236,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	4 811,5	4 675,3
Інші операційні витрати	2180	–	–
Інші витрати	2270	–	4,2
Разом витрати	2285	4 811,5	4 679,5
Фінансовий результат до оподаткування	2290	535,5	–443,5
Податок на прибуток	2300	–	–
Чистий прибуток (збиток)	2350	535,5	–443,5

Фінансова звітність ТОВ «Ваш Аудитор» за 2025 рік

Дата та час подачі звіту	02.03.2026 13:55
Керівник	Михайлова Аліна Михайлівна
Головний бухгалтер	Котерлин Надія Михайлівна
Вид економічної діяльності	69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування
Телефон	0958286916
КАТОТТГ	UA26040190010045761
Середня кількість працівників	7

Баланс (Форма № 1-м) суб'єкта малого підприємництва станом на 31.12.2025 року

Стаття	Код	На початок року, тис. грн	На кінець року, тис. грн
АКТИВ			
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	0,0	0,0
Основні засоби	1010	274,5	274,5
Первісна вартість	1011	308,0	327,0
Знос	1012	33,5	52,5
Довгострокові біологічні активи	1020	0,0	—
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	0,0	—
Інші необоротні активи	1090	0,0	—
Усього за розділом I «Необоротні активи»	1095	274,5	274,5
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	0,0	—
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	1 227,3	393,0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	0,3	—
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13,3	3,2
Гроші та їх еквіваленти	1165	732,0	1 752,8
Інші оборотні активи	1190	1,0	—
Усього за розділом II «Оборотні активи»	1195	1 973,9	2 149,0
Баланс (Усього активів)	1300	2 248,4	2 423,5

ПАСИВ			
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	5,0	5,0
Додатковий капітал	1410	0,0	–
Резервний капітал	1415	0,0	–
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1 951,7	2 146,0
Неоплачений капітал	1425	3,0	3,0
Усього за розділом I «Власний капітал»	1495	1 953,7	2 148,0
Усього за розділом II «Довгострокові зобов'язання»	1595	0,0	–
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0,0	–
Поточна кредиторська заборгованість: товари, роботи, послуги	1615	0,0	0,6
Розрахунки з бюджетом	1620	86,3	134,8
Розрахунки зі страхування	1625	0,0	–
Розрахунки з оплати праці	1630	0,0	–
Доходи майбутніх періодів	1665	208,3	125,0
Інші поточні зобов'язання	1690	0,1	15,1
Усього за розділом III «Поточні зобов'язання»	1695	294,7	275,5
Баланс (Усього пасивів)	1900	2 248,4	2 423,5

Інформація про фінансові результати (Форма № 2-м) суб'єкта малого підприємництва за 2025 рік

Стаття	Код	За поточний рік, тис. грн	За попередній рік, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	7 378,6	5 266,4
Інші операційні доходи	2120	11,2	2,6
Інші доходи	2240	143,7	78,0
Разом доходи	2280	7 533,5	5 347,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	–	4 811,5
Інші операційні витрати	2180	7 339,2	0,0
Інші витрати	2270	–	0,0
Разом витрати	2285	7 339,2	4 811,5
Фінансовий результат до оподаткування	2290	194,3	535,5
Податок на прибуток	2300	–	0,0
Чистий прибуток (збиток)	2350	194,3	535,5